

BENGÜ TAŞLARIN SÖZ VARLIĞI İLE TÜRKİYE TÜRKÇESİ AĞIZLARININ SÖZ VARLIĞININ KARŞILAŞTIRILMASI

*Ali CİN**
*Yaşar TOKAY***

ÖZET

Türklük biliminin dünyada ilgi görüp yayılması esas olarak Moğolistan'da bulunan üç büyük Göktürk yazıtının (Köl Tigin, Bilge Kağan, Tonyukuk) keşfi ile başlamıştır. Türk kültürü hakkındaki ilk sağlam bilgiler bu metinlerin çözümlenmesiyle elde edilmiştir. Bu metinler özellikle Türk dilinin yapısını ve geçirdiği evreleri göstermesi bakımından da çok kıymetlidir. Bu nedenle yazıtların bulunuşundan günümüze konu ile ilgili yüzlerce çalışma yayımlanmıştır. Söz konusu bu çalışmamızda eski Türk yazıtlarının söz varlığı ile Türkiye Türkçesi ağızlarının söz varlığı karşılaştırılacaktır.

Çalışma, Bengü Taşlar dönemi adı altında Göktürk yazıtları, Uygur yazıtları ve Yenisey yazıtları olmak üzere üç ana bengü taş dönemine ait olan kitabelerden oluşmaktadır. Çalışmanın Türkiye Türkçesi ağızları kısmı ise, Derleme Sözlüğü ve Türkiye Türkçesi ağızları hakkındaki müstakil araştırmalardan oluşacaktır. Sonraki aşamada ise bengü taşların söz varlığı ile Türkiye Türkçesi ağızlarının söz varlığı mukayese edilerek ortak unsurlar listeler halinde tespit edilecektir.

Çalışmada amaç, bugün canlılığını koruyan Türkiye Türkçesi ağızları ile yaklaşık 1300 yıllık tarihi olan yazıtlardaki söz varlığının ortak unsurlarını ortaya koymak olacaktır. Böylece Türk dilinin ilk yazılı örnekleri ile Türkiye Türkçesi ağızlarının yaşayan en canlı sözcükleri karşılaştırılabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Bengü Taşlar, Eski Türk Yazıtları, Türkiye Türkçesi Ağızları, Söz Varlığı.

COMPARISON OF THE LEXIS OF BENGÜ TAŞ AND TURKEY TURKISH DIALECTS

ABSTRACT

Spread around the world are mainly interested in Turkology, in Mongolia saw three large Gokturk inscriptions (Kol Tegin, Bilge Khan, Tonyukuk) began with the discovery. The first solid information about the Turkish culture were obtained from the dissolution of these inscriptions. These texts, especially the structure of the Turkish language and is also very valuable in showing the phases. Therefore, discovery of inscriptions the next years, hundreds of articles and books written on this subject. In

* Yrd. Doç. Dr., Akdeniz Ü. Fen-Ed. Fak. Türk Dili ve Ed. Böl. El-mek: alicin@akdeniz.edu.tr

** Arş. Gör., Yıldırım Beyazıt Ü. İnsan ve Toplum Bil. Fak. Türk Dili ve Ed. Böl. El-mek: ytokay@ybu.edu.tr

this study, vocabulary of Old Turkic Inscriptions and vocabulary of Turkey Turkish dialects will be compared.

Our study is based on the Gokturk, Uigur and Yenissei inscriptions which is called three main monumental periods. When considering the presence of these inscriptions, the studies on this topic will be compared and so that determinations can be made more appropriate. On the section of Turkey Turkish dialects is depend on *Derleme Sözlüğü* and other studies which studied by different searchers. Then vocabulary of Old Turkic Inscriptions and Turkey Turkish dialects will be determined by comparing the common elements in lists.

Aim of our study is showing the common elements between bengü taş's vocabulary and Turkey Turkish dialects's vocabulary. Thus, the first written examples of the Turkish language with the most vivid words can be compare living in Anatolian Turkish.

Key Words: Bengü Taş, Old Turkic Inscriptions, Turkey Turkish Dialects, Vocabulary.

Giriş

Orta Asya'da taşlar üzerinde tuhaf yazıların bulunduğunu ve bu yazılı taşların Orhun nehri, Ordu Balık ve Mavu Balık şehirleri yakınlarında yer aldığını belirten ilk kaynak, 13. asırda İlhanlı tarihçisi Alâeddin Ata Melik Cüveynî tarafından yazılan Tarih-i Cihangüşa'dır¹. Yine 15. asrın ünlü tarihçilerinde İbni Arabşah da "Acaibü'l-Makdur fi Nevaib-i Teymur" adlı eserinde 41 harfli Türk yazısından bahsetmektedir.² Bu kaynakların verdiği bilgiler çok önemli olsa da bu taşların bilim çevrelerinde tanınmasını sağlayan kişi 1709'daki Poltava Savaşı'nda Ruslara esir düşen İsveçli subay Johann von Strahlenberg'dir. Bu esir askerin özellikle Tomsk şehrini gezerken rastladığı tuhaf yazılı taşlar ilgisini çekmiş ve bu taşların numunelerini toplayarak bu konudaki ilk derlemeyi yapmıştır. Strahlenberg'in esirliğinin sona ermesiyle ülkesine dönmesi ise bengü taşların etraflı bir şekilde ilk kez tanınmasını sağlayacaktır. 1730 yılında Stockholm'de yayımladığı *Das Nord und Östliche Teil von Europa und Asia* adlı eserinin içinde iki Yenisey taşının kopyası da bulunmaktadır. Bu eser, ilgiyi üzerinde gizemli yazılar bulunan bu taşlara yönelir. Daha sonraki yıllarda bulunan yeni taşlarda da aynı yazının kullanılmış olması birçok araştırmacıyı bu konuda çalışmaya iter ve dönemin en meşhur şarkiyatçıları, filologları ve antropologları bu gizemli yazıyı çözmek için çalışmalara başlarlar. Bunu takip eden yıllarda Köl Tigin ve Bilge Kağan bengü taşlarının bulunması ise araştırmacılar için yeni fikirler üretme olanağı sağlar. Bu taşların bir kısımlarının Çince yazılması ve bu yazının çevrilmesi sonucunda bu gizemli yazıların Göktürklerle ait olduğu belirlenir. Bu noktadan sonra Wilhelm Radloff ve Vilhelm Thomsen, dönemin en meşhur araştırmacıları olarak bu metinleri okumak için yarışa girer. Büyük uğraşlar sonunda Thomsen yazıtlardaki kelimeleri birer birer çözmeye başlar. En çok kullanılan sembollerden yola çıkarak *teŋri* sözcüğünü okumayı başarır. Bu sözcüğün okunması beraberinde *türk* ve *Köl Tigin* kelimelerinin de şifrelerini çözülmesini getirir. Bu sözcüklerin çözümü Thomsen'in bütün sembolleri harflerle eşleştirmesini sağlar ve bu gizemli yazı 1893 yılında tamamen çözülmüş olur. İşte bu yıllardan sonra Türklük biliminin başka bir yola girdiğini söylememiz pek de yanlış olmaz.

¹ Hüseyin Namık Orkun, Eski Türk Yazıtları, 1994, s.18; Ahmet Bican Ercilasun, Türk Dili Tarihi, 2005, s. 150.

² Ahmet Bican Ercilasun, age, s. 150.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

1893'ten günümüze kadar bu taşlar üzerine yazılan yüzlerce makale, bildiri ile onlarca kitap bu gizemin ve ilginin hâlâ bengü taşlar üzerinde olduğunu göstermektedir.

Çalışmamızın ele alınması gereken ikinci esas kısmı Türkiye Türkçesi ağızlarıdır. Türkiye Türkçesi ağızları ile ilgili bütün çalışmaları burada zikredemeyecek olsak da Türkiye Türkçesi ağızları araştırmalarının başlangıcı ve gelişmesi üzerine bazı bilgiler vermenin faydalı olacağı kanaatindeyiz. Cumhuriyet'in kurulmasıyla beraber dil çalışmalarına da hız verilmesi gerektiğine inanan Atatürk, 1932 yılında Türk Dili Tetkik Cemiyeti'nin kurulmasını sağlamıştır. Bu cemiyetin düzenlediği ilk kurultayda alınan kararlardan biri de halk ağzında yaşayan sözcüklerin derlenmesi ve bunların yayımlanması olmuştur. Bu hedef, hem Türkçeleştirme çalışmalarına hem de yabancı sözcüklere yeni Türkçe karşılıklar verme amacına hizmet edeceğinden en acil bir şekilde uygulanmaya başlanmıştır. Türkiye'nin her bölgesinde yapılması planlanan bu derlemelere Türk Dili Tetkik Cemiyeti'nin tek başına gücü yetemeyeceğinden bu amaca hizmet edecek gönüllü insanlar bir araya getirilerek 1932 yılındaki kurultaydan sonra ilk büyük derleme faaliyeti başlatılmıştır. Birinci derleme 1932-1934 yılları arasında yapılmış ve *Söz Derleme Dergisi* adı altında altı cilt halinde yayımlanmıştır. İkinci büyük derleme ise 1952-1959 yılları arasında gerçekleştirilmiştir. İşte bu iki derleme çalışmalarından elde edilen fiş sayısı 600.000'i aşmıştır.³ *Söz Derleme Dergisi* ve *Ana Dilden Derlemeler* adları altında toplanan bu çalışmalar ilk kez 1963 yılında Türk Dil Kurumu tarafından *Derleme Sözlüğü* adıyla yayımlanmıştır. Türkiye'de yapılan en kapsamlı çalışmalardan biri olan bu derleme faaliyetleri neticesinde ortaya çıkan Derleme Sözlüğü, bugün Türklük biliminin herhangi bir dalında çalışan bütün araştırmacıların başucu kitabı niteliğini taşımaktadır. Bununla beraber etimolojik araştırmalar için bulunmaz bir nimet gibidir. Derleme Sözlüğü'nün yayımlanması Türkiye'deki derleme faaliyetlerinin hızını azaltmamış, aksine Türkiye Türkçesi ağızları üzerine yeni çalışmalar birbiri ardına gelmiştir. Bu yılları izleyen zaman diliminde Ahmet Caferoğlu, Zeynep Korkmaz, Tuncer Gülensoy, Selahattin Olcay, Efrasiyap Gemalmaz ve Ahmet Bican Ercilasun'un öncülük ettiği yeni derleme çalışmaları müstakil olarak yayımlanmışlardır. Bu çalışmalara bugün dahi eklemeler yapılmaktadır ve yapılacaktır. Çünkü dil, tıpkı insan gibi zaman içinde değişen ve kendi içerisinde farklılaşan unsurları bünyesinde barındırmaktadır.

Bengü taşların söz varlığı ile Türkiye Türkçesi ağızlarının söz varlığı arasındaki bazı kelime ortaklıkları daha önce Aysu Ata tarafından ortaya konmuştu⁴. Ata, bu çalışmasında Derleme sözlüğünde tespit edilen 158 eski Türkçe kelimeye yer vermiştir. Bu 158 kelimedenden 18'i bengü taşlardan alınmıştır. Geriye kalan sözcüklerin ise çoklukla DLT, KB ve eski Uygur Türkçesi ile yazılmış metinlerden tespit edildiği görülmektedir. Ele aldığımız yazıtların söz varlığı -özel adlar (kişi, kavim ve yer adları) dâhil- tekrarsız olarak 1291 sözcüktür. Bu yazıtlardan bazılarının silinmiş veya okunulamayan satırları olduğu göz önünde bulundurulursa sözcük sayısının artması beklenebilir. Ayrıca bazı harflerin okunabilir olmasına karşın sözcüğün tam olarak tespit edilememiş ve dolayısıyla anlamlandırılmamış olduğu durumlar da vardır. Bu koşullarda sözcük karşılaştırmaya dâhil edilmemiştir. Bunun yanında yazıtların söz varlığını ele alırken bazı kelimelerin ikili hatta üçlü yazımlarının olduğu da göz önünde bulundurulmuştur. Yazıtlarda bu biçimde yer alan 28 sözcük bulunmaktadır. Bu sözcüklerden 16'sında kelime başında ve içinde e/-e- ve i/-i-'li yazımlar dikkat çekmektedir. Yazıtlarda tespit edilen 1291 sözcüğün 536'sı (% 41) Türkiye Türkçesi ağızlarında çeşitli biçimlerle yaşamaktadır. Aşağıdaki tabloda bu 536 sözcük sıralanmıştır.

³ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, 2009, C. I, s. V-VII.

⁴ Aysu Ata, "Derleme Sözlüğü'nde Geçen En Eski Türkçe Kelimeler I", *Türkoloji Dergisi*, 2000, C.13, S.1, s. 67-97; Aysu Ata, "Derleme Sözlüğü'nde Geçen En Eski Türkçe Kelimeler II", *Türkoloji Dergisi*, 2002, C.15, S.1, s. 5-17.

BENGÜ TAŞLAR	TÜRKİYE TÜRKÇESİ AĞIZLARI
ab ⁵ : “Av” (KÇ 9)	av : “Av” (BAG)
abç ⁶ : “avcı” (E30 II d 1)	avcı, avci, avcı, avcu : “Avcı” (BAG)
aç ⁷ : “Tok olmayan, aç” (BK D 38; E 2 II 4; E10 5)	aç, ac, aj : “Aç” (BAG)
aç ⁸ : “Acıkmak” (BK K 6; KT G 8)	acı-, acıh- : “Acıkmak” (BAG)
aç ⁹ : “Açmak” (T 28; Ç 4)	aç-, aş- : “Açmak” (BAG)
aça ¹⁰ : “Akrabalık ifade eden bir kelime” (E17 2; E41 7)	aca, ece : “Amca, erkek kardeş; baba vb.” (BAG)
açığ ¹¹ : “Acı, tuzlu” (ŞU B 6)	acı, aci : “Acı” (BAG)
adak ¹² : “Ayak” (KT K 7; BK D 30; KT GB; E10 1)	ayak, ayah, ayag, ayağ : “Ayak” (BAG)
adaklıg ¹³ : “Ayaklı (hayvanlar için)” (E11 b; E10 2)	ayaklı : “Yüksek boylu, iri, bakımlı hayvan” (BAG)
adaş ¹⁴ : “Arkadaş, dost” (Aç. c 3)	adaş, adeş : “Dost, arkadaş; kardeş, eş” (BA)
adgır ¹⁵ : “Aygır” (KT D 35; 36; BK K 11)	aygır, aygur : “Aygır, erkek at” (BAG)
adin ¹⁶ : “Başka, farklı, değişik” (Tes D 2)	ayın bayın ol-, ayın beyin ol-, ayın oyun (it-) : “Acayip bir şekil almak, tuhaflaşmak; hile, garip oyun” (BAG)
adır ¹⁷ : “Ayırmak” (E30 II 16; E28 b 2)	ayır- : “Ayırmak” (BGA)
adrıl ¹⁸ : “Ayrılmak; ölmek” (BK K 13; BK G 7; T 2; Ç 1; O 12; İh. A. b 4; E10 1; E10 4; E10 9; E10 10; El. 12; E2 2; E5 1,2; E5 1,3; E6 4; E7 4; E8 2; E11 a 1; E11 a 2; E11 c 1; E11 c 2; E11 c 4; E11 c 5; Alt. K.I, c 2; E13, a 1; E13, b 2; E13 3; E13 3; E17 3; E22 3; E25 a 2; E25 a 3; E25 c 3; E9 1; E 31; UK 2; UK 3; E27 a 3; E27 b 3)	ayrıl-, ayrul-, aryl- : “Ayrılmak” (E, GDA, İA)
ag ¹⁹ : “Yükselmek, çıkmak, tırmanmak” (BK D 37)	ağ-, av-, ā- : “Yükselmek, aşmak” (BAG)
agıl ²⁰ : “Ağıl” (Su. 5)	ağal, avıl, avul, āl : “Ağıl” (BAG)

⁵Hatice Şirin User, Köktürk ve Ötüken Uygur Kağanlığı Yazıtları, Konya 2009, s. 299; Arpad Berta, Türk ve Uygur Runik Yazıtlarının Karşılaştırmalı Yayını, Ankara 2010, s. 25.

⁶Hüseyin Namık Orkun, 1994, age, s. 755.

⁷Talat Tekin, Orhon Yazıtları, 2006, s. 119.

⁸Talat Tekin, age, 2006, s. 119.

⁹Talat Tekin, Tunyukuk Yazıtı, 1994, s. 53.

¹⁰Hüseyin Namık Orkun, 1994, s. 755; Drevnetyurkskiy Slovar', 1969, s. 4a.

¹¹Drevnetyurkskiy Slovar', 1969, s. 5a.

¹²Talat Tekin, age, 2006, s. 119.

¹³Hüseyin Namık Orkun, 1994, age, s. 755.

¹⁴Hüseyin Namık Orkun, 1994, age, s. 755.

¹⁵Talat Tekin, age, 2006, s. 119.

¹⁶Arpad Berta, age, 2010, s. 229.

¹⁷Drevnetyurkskiy Slovar', 1969, s. 12a.

¹⁸Hüseyin Namık Orkun, age, 1994, s. 755; Talat Tekin, age, 2006, s. 119.

¹⁹Talat Tekin, age, 2006, s. 119.

²⁰Arpad Berta, age, 2010, s. 310.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

agir ²¹ : “Pahada ağır, değerli” (BK G 15; BK D 2)	agir, ağır : “İtibarlı, hatırı sayılır, değerli, muhterem; babacan” (BGA, DGA)
agla ²² : “Ağlamak” (Ta. V 1)	agla-, agle-, avla-, āla- : “Ağlamak” (BAG)
agri ²³ : “Hastalanmak” (BK G 9)	ağrı-, argı-, ārı-, ağır- : “Hayvanların hastalanması; ağrımak, sızlamak” (BAG)
ak ²⁴ : “Beyaz, ak” (KT D 36; 40; KT K 2; 3; 5; 9; E41 a 4; E41 b 2)	ak, a, ag, ağ : “Beyaz, ak; süt, yoğurt vb.” (BAG)
al ²⁵ : “Almak, zapt etmek, fethetmek” (BK D 24; 26; 27; 28; 29; 32; 34; 38; KT G 7; 9; KT K 2; 6; KT D 2; 8; 36; 40; BK D 8; BK K 6; 9; 10; T 32; HT VII; O 8; O 9; O 12; ŞU G 5; ŞU B 3; E11 d 1; E28 a 3)	al-, āl- : “Almak” (BAG)
alkın ²⁶ : “Azalmak, mahvolmak, tükenmek” (KT G 9; BK K 7; T 3)	alk- : “Yok etmek, tüketmek” (BGA)
alp ²⁷ : “Cesur, yiğit, zor” (KT G 6; KT K 2; 3; KT D 3; 4; 40; BK G 7; BK K 4; BK D 4; 35; T 10; 13; 14; 21; 38; 49; O 3; 12; Tar. K 1; KÇ 1; KÇ 4; 7; 12; HT II 4; HT III 1; HT IV; E28 a 2; E28 a 3; E30I 2; E25 K 2)	alp : “Kahraman, cesur, babayiğit” (BGA)
alt ²⁸ : “Altı” (ŞU G 1)	alt, at : “Alt, bir şeyin altı” (BA)
altı ²⁹ : “Altı (6)” (KT K 5; KT D 31; 34; BK D 1; 24; 26; 28; T 16; ŞU K 9; ŞU B 4; Ta. II 3; Uy. Ta. 2; KK 5; E30II b 5; E30II b 6; E30II d 1)	altı, alti : “Altı (6)” (BAG)
altmış ³⁰ : “Altmış (60)” (Tar. B 6; E41 b 4; Aç. c 3)	atmış : “Altmış (60)” (BAG)
altın ³¹ : “Altın” (KT G 5; KT K 12; KT D 36; BK G 11; BK K 3; KT GB; T 48; E11 d 1; E28 b 3; E25 a 3; E41 a 5)	altun, altın, aldun : “Altın” (BAG)
altunlğ ³² : “Altınlı, altın kaplamalı” (E10 8; E 32)	altunlu : “Altınlı, kenarına altın dizilmiş örtü, tülbent” (BGA)
amti ³³ : “Şimdi, şimdiki” (KT G 3; 11; KT D 9; BK G 13; 14; BK K 2; BK D 8; BK K 8; O 7; Su. 8)	imdi, indi, hindi : “Şimdi, hemen” (BAG)
ança ³⁴ : “Öyle, şöyle, öylece, bu kadar” (KT G 2; 5; 7; 13; KT K 11; KT D 3; 9; 11; 15;	ança, anca : “Ancak, sanki, biraz önce, demin, henüz, daha sonra, her zaman, daima”

²¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 119.

²² Hüseyin Namık Orkun, 1994, age, s. 758.

²³ Talat Tekin, age, 2006, s. 119.

²⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 120.

²⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 120.

²⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 120.

²⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 120.

²⁸ Erhan Aydın, Uygur Kağanlığı Yazıtları, Konya 2011, s. 78.

²⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 120.

³⁰ Arpad Berta, age, 2010, s. 240.

³¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 121.

³² Hüseyin Namık Orkun, 1994, age, s. 760.

³³ Talat Tekin, age, 2006, s. 121.

21; 22; 27; 30; 31; BK G 10; BK B 4; 5; BK K 4; 5; 15; BK D 4; 8; 9; 10; 17; 18; 22; 33; 34; T 2; T 6; T 8; T 9; T 12; T 14; T 20; T 21; T 34; T 37; O 8; O 11; KÇ 20; HT X 4; E25 C 3)	(BAG)
anča[k] ³⁵ : “Öylece” (KÇ 17)	ancak, ancag, ancah : “Ancak, deminki; ‘evet’ cevabı” (BAG)
añar/añar ³⁶ : <i>krş. uñar</i> “Onlara, ona, ona doğru” (KT G 11; 12; BK K 8; BK K 14; T 20; 24)	anarı, añarı, añarı, anarı, añarık, ārı : “İtibaren, -den beri; -den doğru, tarafından; dolayı, ötürü; karşı taraf, öte; taraf, cihet” (BAG)
anta ³⁷ : “Orada, o zaman; ondan, oraya, oradan, o zamandan” (KT G 2; 5; 7; 9; KT K 3; 4; 6; 8; KT D 4; 5; 13; 14; 28; 32; 33; 34; 38; 39; 40; BK K 2; 4; 5; 7; 14; BK D 5; 12; 23; 24; 25; 26; 27; 28; 29; 31; 32; 34; 37; 38; 39; T 6; 12; 16; 21; 22; 42; 45; 46; 49; ŞU K 2; 3; 4; 7; 10; 12; ŞU D 1; 2; 4; 6; 7; 8; 9; 12; ŞU G 1; 2; 3; 5; 6; 7; 8; 9; 10; 11; ŞU B 2; 3; 4; 6; O 5; 6; 8; HT I 5; HT II 6; HT IX 1; E11 b; KÇ 4; 16; 19; Tes K 4; Tes D 2; Tar. G 1; Tar. G 3; 4; 5; Tar. D 4; 5; 8; Tar. B 1)	anda, andana, andan : “Orada, Şöyle böyle, belirsiz; ondan sonra, sonra” (BGA, DAG)
antag/anteg ³⁸ : “Öyle, şöyle, anca” (KT D 4; 40; BK D 5; KT G 8; BK K 6; T 9; 29; 36; E28I C 1)	andak : “Ondan sonra” (BGA)
anyıt ³⁹ : “Korku salmak, korkutmak, yıldırma” (BK D 41; ŞU D 8)	anıt-, ağıt- : “Korkutmak kastıyla vuracakmış gibi yapmak, kovalamak” (BGA)
apa ⁴⁰ : “Ata, ecdat, büyük (unvanlarda)” (KT D 1; 13; BK D 3; 12; 16; BK G 13; KT D 19; KT B; O 1; Tar. D 3; Tar. G 4; E17I 1; E17III 2; E138 6; Ba. II 4)	apa, ap, apay : “Ağabey, amca, abla” (BAG)
ara ⁴¹ : “Arasında, arasına, içine” (KT D 1; 2; BK D 2; 4; T 54; O 5; 10; ŞU K 2; ŞU B 6; Tar. B 4; Tar. D 4; HT IV; HT V 2; E13II 3; E30 C 1; E30II b 6; KK 4)	ara : “Ara, aralık” (BAG)
arığ ⁴² : “Saf, temiz, temizlik” (T 37)	arı, arığ, arıh, arık : “Temiz, tertemiz, saf, iyi” (BAG)
arıl ⁴³ : “Azalmak, tükenmek, mahvolmak”	arın- : “Yok olmak” (BGA, KGA)

³⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 121.

³⁵ Arpad Berta, age, 2010, s. 26.

³⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 122.

³⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 121.

³⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 122.

³⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 124; Erhan Aydın, age, 2011, s. 75.

⁴⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 122.

⁴¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 122.

⁴² Talat Tekin, age, 1994, s. 54.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

(KT G 9; BK K 7)	
arkış ⁴⁴ : “Kervan” (KT G 8; BK K 6; BK D 25; 41)	arkış etmek, erkış : “Yükü bırakmak; kervan” (BGA, KGA)
artuk ⁴⁵ : “Fazla, çok, çok fazla” (KT D 5; 33; BK G 1; 2; BK D 12; 28; 34; BK GB; T 20; 40; KÇ 25)	artuk, artuh : “Fazla, nihayet” (BAG)
asra ⁴⁶ : “Altta, aşağıda” (KT D 1; 22; BK K 10; BK D 2; 18; Tar. B 3; Tar. D 4)	asra : “Aşağıda” (BGA)
aş ⁴⁷ : “Yemek, yiyecek” (T 8; E30II a 1)	aş : “Yemek; çorba; bulgur, pirinç pilavı, tarhana” (BAG)
aş ⁴⁸ : “Aşmak” BK D 15; 17; 21; 27; T 26; 35; 37; ŞU G 4; ŞU K 8; ŞU 12; Tar. D 7; E28 a 2)	aş :-“Aşmak, üstünden geçmek” (BGA, DGA, KGA)
at ⁴⁹ : “At” (KT K 4; KT D 20; 31; 32; 33; 37; 39; 40; BK K 11; 13; BK G 12; T 24; 25; 27; T 54; Ç 1; KÇ 4; 15; E41 a 4; E41 b 2; E41 b 4; E28 a 2; E28 a 3; E10 1, E30II C 1)	at : “At” (BAG)
āt ⁵⁰ : “Ad, isim, unvan” (KT B; KT D 7; 25; BK D 7; 17; 20; 21; 22; 36; 41; ŞU D 7; O 3; Tar. G 4; Tar. K 5; Tar. B 1; Aç. d; E40; Uy. Ta. 2; E 2 5; Ba. I, 1; E41 a 3; E28 a 3; E28I a 3; E13II, 1; E30II d 1; E38 3)	ad : “Ad, isim; şöhret, ün” (BAG)
ata ⁵¹ : “Baba” (O 4; 11; 12; O Ek yazıt 1-2; O Ek Yazıt 3-7).	ata : “Baba” (DAG)
atlıg (I) ⁵² : “Atlı, süvari” (BK G 1)	atlı, atlu, atdı : “Atlı, süvari” (BGA, DGA)
atlıg (II) ⁵³ : “Adlı, isimli, unvan sahibi” (BK D 41)	adlı, adlım, atlım : “Meşhur, ünlü” (DGA, KGA)
ay ⁵⁴ : “Otuz günlük zaman dilimi” (KT KD; BK G 10; BK GB; O 12; Ç 1; ŞU D 3; 4; 5; 6; 7; 9; ŞU G 1; 6; 7; 11; ŞU K 9; ŞU B 1; 2; 4; 7; Tar. D 7; Tar. G 2; HT II 2; HT V 1; HT V 4; HT VII 1; HT X 1; HT X 3; E28 C 1; E28I b 1)	ay : “Ay, senenin aylık müddeti” (BAG)

⁴³ Talat Tekin, age, 2006, s. 122.

⁴⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 122.

⁴⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 123; Arpad Berta, age, 2010, s. 29.

⁴⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 123; Arpad Berta, age, 2010, s. 243, 246.

⁴⁷ Talat Tekin, age, 1994, s. 54.

⁴⁸ Talat Tekin, age, 1994, s. 54; Talat Tekin, age, 2006, s. 123; Erhan Aydın, age, 2011, s. 65.

⁴⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 123.

⁵⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 123.

⁵¹ Hatice Şirin User, 2009, s. 248.

⁵² Talat Tekin, age, 2006, s. 124.

⁵³ Talat Tekin, age, 2006, s. 124.

⁵⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 124.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

aya ⁵⁵ : “Korumak, himaye etmek, gözetmek” (KT GB)	aya : “Uz kullanmak, kayırmak, korumak; bakmak, büyütme” (BAG)
ayt ⁵⁶ : “Söylemek” (T 24; 44; 46)	ayt -, ayıt -, eyit -: “Söylemek, anlatmak, duyurmak, konuşmak” (BGA)
az ⁵⁷ : “Az, çok olmayan” (KT G 10; KT D 16; 29; 40; BK K 7; BK D 14; 24; 32; T 9; 39; 43; ŞU D 11; O 7; KÇ 20; HT III 5)	az : “Az” (BAG)
az ⁵⁸ : “ayrılmak, azmak; yoldan çıkıp başsız kalmak” (O 11; E11 a 2; E11 b; E11 c 3; E10 10)	az -: “Yoldan çıkmak, sapmak, yolunu kaybetmek, şaşırarak, kaybolmak” (BGA, DGA)
azılgı ⁵⁹ : “Azı dişli, kart, yaşlı (domuz)” (KÇ 18; E34I 3)	azılı : “Kart erkek yaban domuzu” (BGA, DGA)
azman ⁶⁰ : “İğdiş edilmiş at” (KT K 5; 6)	azman : “Beş yaşını geçmiş davar; enendiği halde erkekliğini kaybetmeyen keçi, koç, boğa vb; doğuştan tek husyeli hayvan” (BAG)
azu ⁶¹ : “Veya, ya da, yoksa” (KT G 10; BK K 7)	azu : “Ya da” (BGA)
azuk ⁶² : “Azık, yiyecek” (KT D 39)	azuk , azıh , azık , azık : “Azık, yiyecek” (BAG)
[ba]gla ⁶³ : “Bağlamak; başını bağlamak, evlendirmek” (Su. 6)	bağla -, bāla -: “Bağlamak; nişanlandırmak, evlendirmek” (BGA, DGA)
bakır ⁶⁴ : “Bakır; bakır renginde olan; kızıl” (E26 7)	bakır , bahır : “Bakır; bakır renkli testi; kapacak” (BAG)
baña ⁶⁵ : “Bana, bana doğru, bana karşı” (T 31; E10 3)	baña , bana , bağa , bā : “Bana” (BAG)
bar ⁶⁶ : “Var, mevcut; zengin, varlıklı” (KT G 9; 10; KT D 29; BK K 7; 8; BK D 23; T 10; 14; 26; 30; 57; Su. 5; O 10; Tar. G 4; E28 a 1; E17III 1; E30 b; E40)	var , vā : “Var; varlıklı” (BAG)
bar ⁶⁷ : “Gitmek, varmak, ulaşmak; ölmek” (KT D 10; 23; 24; 28; 34; 39; BK D 19; 20; 22; 29; 32; 35; 40; 41; BK K 6; 7; KT G 8; 9; KT K 1; T 24; 26; 27; 31; O 11; 12; KÇ 16; 20; Su. 10; ŞU B 1; 3; 5; ŞU K 2; 11; ŞU D 2; 4; ŞU G 4; 5; 6; 7; Tar. D 2; Tar. D 4; Tar. G 3, Tes K 2; Tes K 4; HT I 4; HT	var -, vā -: “Gitmek, gelmek, ulaşmak, yetişmek, evlenmek” (BAG)

⁵⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 124.

⁵⁶ Talat Tekin, age, 1994, s. 54.

⁵⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 124.

⁵⁸ Arpad Berta, age, 2010, s. 215.

⁵⁹ Arpad Berta, age, 2010, s. 27.

⁶⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 125.

⁶¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 125.

⁶² Talat Tekin, age, 2006, s. 125.

⁶³ Hatice Şirin User, age, 2009, s. 394.

⁶⁴ Drevnetyurkskiy Slovar', 1969, s. 82b.

⁶⁵ Talat Tekin, age, 1994, s. 54.

⁶⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 125.

⁶⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 125.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

II 3; HT VII 3; HT VII 4; HT X 2; E28 b 3; E28I a 1; Alt. II C 2; E13V 2; E17I 1; E17I 2; E17I 3; E11 d 1; E11 b; İh. A. b 3; E138 4; E30 C 1; E30 C 2)	
bark ⁶⁸ : “Ev, konut; anıt mezar” (KT G 12; KT K 13; BK K 14; BK D 32; 34; 37; BK K 15; ŞU D 2; 12)	bark, barh : “Yapı, ev; otel; mal mülk” (BAG)
bars ⁶⁹ : “Yırtıcı bir hayvan, kaplan; kişi adı; bir yıl adı” (KT D 20; ŞU D 7; Tar. B 1; BK K 16; E28 a 2; E11 d 2)	bars : “Kaplana benzeyen yırtıcı bir hayvan” (DAG)
bas ⁷⁰ : “Baskın yapmak, basmak, ele geçirmek; yardım etmek, durdurmak” (BK D 27; 32; KT K 8; KT Mermer Kaide 4; KT D 35; 37; T 27; 38; ŞU D 12; O 1; Tes D 6; HT X 3)	bas- : “Basmak, doldurmak; sokmak; oyunda yenmek; kız kaçırmak” (BAG, DAG)
basık ⁷¹ : “Bastırmak, sokmak” (KT K 8)	basık- : “Yük altında ezilmek, çökmek; korkutmak” (BAG)
basıt ⁷² : “Baskına uğramak, bastırmak” (T 34)	basıt- : “Bastırmak; örtmek, kapatmak” (DAG)
baş ⁷³ : “Baş, kafa; tepe, doruk; önder” (KT K 1; BK D 25; 29; KT K 6; KT D 33; T 26; 31; 46; ŞU B 6; ŞU K 7; ŞU D 3; 4; 6; 8; 9; 11; ŞU G 1; 2; Tar. G 6; Tar. B 1; Tar. B 2; Tar. B 5; E13V 3; E138 2; E30II C 5; HT X 3)	baş : “Başlangıç; reis; tane; pazartesi; tepe, zirve” (BAG)
başlıg ⁷⁴ : “Başlı; başkanlı; mağrur; asi dik başlı” (KT D 2; 15; 18; BK D 3; 13; 16; BK K 10; T 45)	başlı : “Başlı; sağlam, gerçek, tutarlı” (BAG)
bat ⁷⁵ : “Batmak, gömülmek” (ŞU D 1)	bat- : “Gark olmak, gömülmek, batmak” (KAG)
bay ⁷⁶ : “Zengin, varlıklı” (KT G 10; KT D 29; BK K 7; BK D 14; 23; Su. 5; E138 6)	bay : “Zengin; ağa” (BAG)
baz ⁷⁷ : “Bağımlı, tabi” (BK K 10; BK D 3; 12; 13; 24; KT D 2; 14; 15; 16; 30)	baz : “Güçlü, kuvvetli” (BAG)
bediz ⁷⁸ : “Süs, resim, oyma, motif, heykel” (KT G 12; KT K 13; BK K 14; BK GB; KT KD; KÇ 24; E30II b 6)	bediz : “Heykel, heykeltıraş; resim” (BGA)
bedizci ⁷⁹ : “Ressam, heykeltıraş” (KT G 11; 12; BK K 14;)	bedizci : “Heykeltıraş” (BGA)

⁶⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 126.

⁶⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 126.

⁷⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 126.

⁷¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 126.

⁷² Talat Tekin, age, 1994, s. 55.

⁷³ Talat Tekin, age, 2006, s. 126.

⁷⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 127.

⁷⁵ Erhan Aydın, age, 2011, s. 68.

⁷⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 127.

⁷⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 127.

⁷⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 127.

bedük ⁸⁰ : “Büyük” (O 6)	beyük, beyüğ, böyük, böyyük, büyü: “Büyük” (BAG)
beg ⁸¹ : “Reis, başkan; bey” (KT G 1; 2; 10; 11; KT D 3; 6; 7; 19; 20; 22; 33; 34; KT K 11; KT Mermer Kaide 2; BK G 13; 14; 15; BK K 8; 13; BK D 1; 2; 4; 6; 7; 16; T 36; 42; 43; O 7; 9; KÇ 6; Tes G 1; ŞU D 10; ŞU G 8; Tar. B 6; HT VI 3; HT IX 2; Uy. Ta. 2; Ba. I 3; KK 5; 6; E28 a 3; E30 C 2; E30II a 2; E30II b 5; E30II b 6; E30II c 4; E37 3; E10 7; E13V 3; E17 3; E22 2; Aç. C 1)	beg, bey: “Bey, Çerkez ağası, paşa” (BAG)
bel ⁸² : “Bel” (E10 8; E 32)	bel, bil: “Omurga, bel; tarlanın ortası” (BAG)
belgü ⁸³ : “Nişan, damga” (Tes G 3; ŞU D 8; 9; Tar. B 2)	belgi: “Nişan” (BGA, DAG)
ben ⁸⁴ : krş. men “Ben, 1.Tekil şahıs zamiri” (T 1; 5; 7; 11; 15; 17; 21; 30; 32; 37; 47; 55; 58; 59; ŞU K 1; ŞU D 4; ŞU G 3; 4; 6; ŞU B 6; Uy. Ta. 2; E 2 5; E 33; Ba. II 3; E11 a 2; E41 a 3; KK 5; E13 c; E13II 1; E13II 2; E13V 1; E17II 1; E17III 2; E22 3; E22 4; E37 1; E37 3; E10 7; E9 2; Ç 4; Tar. G 3)	ben: “Ben, 1.Tekil şahıs zamiri” (BAG)
beñlig ⁸⁵ : “Benli, benekli, beyaz lekeli (=karlı)” (T 44)	beñni, benni, benli: “Benekli, noktalı” (BGA)
bengü ⁸⁶ : krş. meñkü “Ebedî, sonsuz” (KT G 8; 11; 12; 13; BK K 6; 8; 15; E30 b 2; E30V 3; E36 3; E138 1; E11 C 3; E13 C; E28 b 1; E17III 1; KK 2; E27 b 4)	bengü, bengu, bekgü: “Anıt” (BGA)
ber- ⁸⁷ : krş. bir- “Verme” (BK D 12; 21; BK G 7; KT D 14; KT B, T 2; 6; 15; 38; 52; ŞU D 2; 5; 7; ŞU B 4; 5; ŞU K 4; ŞU G 2; 9; S 7; O 5; 6; 10; 11; Tar. B 3; KÇ 1; E30 a; E30 b 2; E28 b 1; E10 5; İh. A. C 2)	ber-, ver-, vë-: “Verme” (BAG)
berü ⁸⁸ : “Beri yan, taraf” (T 46)	beri, beru, berü: “Beri; geri; yan, taraf” (BAG)
beş ⁸⁹ : krş. biş “Beş (5)” (BK D 25; 28; KT K 4; T 49; KÇ 17)	beş, bej: “Beş (5)” (BAG)

⁷⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 128.

⁸⁰ Arpad Berta, age, 2010, s. 214.

⁸¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 128.

⁸² Drevnetyurkskiy Slovar', 1969, s. 93a.

⁸³ Arpad Berta, age, 2010, s. 230, 246, 281.

⁸⁴ Talat Tekin, age, 1994, s. 55; Erhan Aydın, age, 2011, s. 63, 71, 80, 81.

⁸⁵ Talat Tekin, age, 1994, s. 55.

⁸⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 129.

⁸⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 129.

⁸⁸ Talat Tekin, age, 1994, s. 55.

⁸⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 129.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

biç ⁹⁰ : “Kesmek, biçmek” (BK G 12)	biş-, biş-, biç-, piç- : “Biçmek, kesmek” (BAG)
biğ ⁹¹ : <i>krş. biğ</i> “Bin (1000)” (ŞU D 9; ŞU B 9; Tar. B 2; ŞU Kenarda a; E41 a 1)	biğ, bin : “Bin (1000)” (BAG)
bidgüçi ⁹² : “Yazıcı, yazman, kâtip” (ŞU G 3)	bitici : “Yazman, mektupçu” (DGA)
bil ⁹³ : “Bilmek, ayırt etmek, öğrenmek, anlamak” (KT G 7; 11; 12; 13; KT K 10; KT D 34; BK K 6; 8; 15; BK D 18; 33; T 6; ŞU G a; KÇ 28; E10 5; E30II a 3)	bil- : “Bilmek, farkına varmak, anlamak” (BAG)
bile ⁹⁴ : <i>krş. birle</i> “İle, birlikte, beraber” (E13 2)	bile : “Birlikte, beraber, ile” (BAG)
bilig ⁹⁵ : “Bilgi, hikmet, akıl” (KT G 5; KT G 7; KT K 10; BK K 4; T 6; KÇ 28)	bilik, bili : “Bilim” (BGA)
bin ⁹⁶ : “Binmek” (KT K 2; 3; 5; 6; 8; 9; KT D 33; 36; 37; 40; KÇ 15; 19; E41 a 4; E41 b 4)	bin-, min-, pin- : “Binmek” (BAG)
bintür ⁹⁷ : “Bindirmek” (T 25)	bindür-, bündür-, bindür-, mindir- : “Bindirmek” (BAG)
biğ ⁹⁸ : <i>krş. buğ</i> “Bin (1000)” (BK G 1)	biğ, bin : “Bin (1000)” (BAG)
bir (I) ⁹⁹ : “Bir, tek, aynı, bir kere” (T 4; T 23; T 24; T 33)	bir : “aynı, tek, bir defa” (DGA)
bir (II) ¹⁰⁰ : “Bir (1)” (KT G 6; 8; KT K 2; 4; 5; 7; 12; KT D 32; 33; 36; BK K 4; 6; BK D 28; 29; 30; 31; 40; BK G 1; BK G 9; ŞU D 5; ŞU G 9; ŞU B 3; Tar. K 1; UK 4; E30II C 4; E10 5; HT VI 2)	bir, bī : “Bir (1)” (BAG)
bir ¹⁰¹ : <i>krş. ber-</i> “Vermek” (KT B; KT D 1; 8; 9; 10; 12; 20; 21; 25; 30; KT G 5; 7; BK D 3; 8; 9; 11; 12; 17; 32; 41; BK K 4; 5; 9; 10; 12; 13; BK G 9; 10; 11; Su. 7; ŞU D 2; 5; 7; ŞU G 2; 9; ŞU B 4; 5; ŞU K 4)	vir-, vī- : “Vermek” (BAG)
birik ¹⁰² : “Birikmek, toplanmak, birleşmek” (KT G 1; KT D 27; BK D 22; BK K 1)	birik-, bürük- : “Birikinti yapmak, toplanmak, birikmek” (BGA, KGA)

⁹⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 129.⁹¹ Erhan Aydın, age, , 2011, s. 96.⁹² Erhan Aydın, age, , 2011, s. 96.⁹³ Talat Tekin, age, 2006, s. 129.⁹⁴ Hüseyin Namık Orkun, 1994, age, s. 778.⁹⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 129.⁹⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 129.⁹⁷ Talat Tekin, age, 1994, s. 56.⁹⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 130.⁹⁹ Talat Tekin, age, 1994, s. 56.¹⁰⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 130.¹⁰¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 130.¹⁰² Talat Tekin, age, 2006, s. 131.**Turkish Studies**

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

birle ¹⁰³ : <i>krş. bile</i> “İle, birlikte” (KT G 4; KT K 1; 3; 5; 6; 7; KT D 17; 26; 27; 35; 37; BK K 3; 15; BK D 21; 22; 26; 27; 34; T 7; 24; ŞU K 7; ŞU D 1; 6; E30I 5; E30II d 1)	birle : “Zaman anlamına gelip fillerin sonunda takı gibi kullanılır” (BGA)
biş ¹⁰⁴ : <i>krş. beş</i> “Beş (5)” (KT D 18; 31; KT K 4; BK D 15; BK G 11; Tar. G 4; ŞU G 9)	beş, bej : “Beş (5)” (BAG)
bişük ¹⁰⁵ : “Akrabalar, yakınlar; aile” (KT G 6; BK K 4)	beşik, beşig, beşik, bişşik, peşik : “Beşik, beşik çocuğu” (BAG)
bitig ¹⁰⁶ : “Yazı; kitabe, yazıt” (KT G 13; KT K 13; KT GD; KT KD; BK GB; ŞU G b; ŞU D 8; 9; KÇ 28; Tes G 3; Tar. B 2)	bitik, biti : “Defter, mektup, kitap, zarf; yazman” (BAG)
biz ¹⁰⁷ : “Biz, birinci çoğul şahıs zamiri” (KT D 20; BK D 17; 32; T 8; 13; 16; 20; 29; 30; 38; 39; 44; O 7; HT V 3; E28 a 3; Alt. I b 2; E30II b 5)	biz, bis, bız, bij : “Biz” (BAG)
biziñ ¹⁰⁸ : “Bizim” (KT D 39)	bizim, bizüm, bizin, bızım : “Bizim, bizimki” (BAG)
bod ¹⁰⁹ : “Boy, kabile” (T 4; T 60)	boy (beyi) : “Ağa, ileri gelen, köy büyüğü; aşiret reisi” (BGA)
boğuz ¹¹⁰ : “Boğaz” (T 8)	boğuz, boğoz, boğaz, buvaz : “Boğaz; yiyecek; aile bireyleri” (BAG)
bol ¹¹¹ : “Olmak, yaratılmak; yardımcı fiil” (KT GB; KT KD; KT KB; KT G 1; KT D 5; 7; 9; 11; 12; 13; 20; 21; 24; 30; 34; 39; KT K 1; 2; 3; 4; 7; 9; 10; 11; BK D 4; 5; 7; 9; 10; 11; 17; 18; 26; 29; 30; 31; 32; 33; 36; 37; 38; 40; BK K 1; 14; BK B 3; T 3; 4; 7; 13; 14; 18; 31; 56; ŞU B 2; ŞU G 3; 6; ŞU K 1; 9; 10; Tes D 1; Tes D 4; Tar. G 6; Tar. B 1; Tar. B 6; KÇ 2; KÇ 6; S 9; O 6; E10 5; E28I a 3; E28I a 4; E28I C 1; HT I 6; HT II 6; HT III 7; HT VII 4)	bol-, ol-, o- : “Olmak, olgunlaşmak, meydana gelmek” (BAG)
bor ¹¹² : “Kar fırtınası, boran” (KT D 37; BK D 27)	bor, boran : “Sis, duman; şiddetli kar ve yağmur, fırtına” (BAG)
boşgur ¹¹³ : “Öğrenmek, öğretmek, akıl vermek, düzenlemek, halletmek” (KT D 13; KT G 7; BK K 3; 5; BK D 12)	buşur- : “Arayıp sorup elde etmek, tedarik etmek” (BGA)
boşun ¹¹⁴ : “Kurtulmak, bırakmak, rahatlamak” (ŞU D 7)	boşan- : “ayrılmak; kurtulmak” (BAG)

¹⁰³ Talat Tekin, age, 2006, s. 131.

¹⁰⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 131.

¹⁰⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 131.

¹⁰⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 131.

¹⁰⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 131.

¹⁰⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 131.

¹⁰⁹ Talat Tekin, age, 1994, s. 56.

¹¹⁰ Talat Tekin, age, 1994, s. 56.

¹¹¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 133.

¹¹² Talat Tekin, age, 2006, s. 133.

¹¹³ Talat Tekin, age, 2006, s. 133.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

botu ¹¹⁵ : “Deve yavrusu” (E28 6)	bota, bodu, bodi, botuk, boduk : “Deve yavrusu; ayı yavrusu; küçük çocuk” (BAG)
boz ¹¹⁶ : “Açık toprak rengi, kül rengi” (KT D 32; 33; 37)	boz : “Boz renk, bulanık; kıraç arazi; sarışın” (BAG)
boz ¹¹⁷ : “Bozmak, tahrip etmek, zarar vermek, yıkmak; mağlup etmek” (BK D 24; 25; 34; 37; 39; KT D 31; 34)	boz- : “Bozmak, bozulmak; tarlayı ilk defa sürmek” (BAG)
bögü ¹¹⁸ : “Bilge, aksakal anlamında bir unvan niteleyicisi” (T 34; T 50; E10 7)	bögü : “Sözü geçen adam” (BGA)
böke ¹¹⁹ : “Güçlü, kuvvetli anlamına gelen bir unvan niteleyicisi; kişi adı” (Tes K 1; Tar. Taş Kaplumbağa Yazıt)	böke, büke : “Güçlü, elebaşı, pehlivan yapılı” (BGA)
böri ¹²⁰ : “Kurt” (KT D 12; BK D 11; E11 d 2; E28 2)	börü : “Kurt; böcek, akrep, çıyan, örümcek vs.” (BAG)
bu ¹²¹ : “Bu, işaret zamiri ve sıfatı” (KT G 1; 2; 4; 10; 13; KT GB; KT GD; BK G 14; BK K 3; 7; 13; BK D 35; 36; T 23; 32; 54; 61; Tes G 3; Tar. K 2; Tar. K 5; Tar. Taş Kaplumbağa Yazıt; Ba. III 2; E28 a 3; E27 b 4; E38 3)	bu, bo : “Bu, işaret zamiri ve sıfatı” (BAG)
bugu ¹²² : “Geyik” (E34 6)	buğu : “Yabanî inek, ceylan, erkek geyik” (BGA)
buka ¹²³ : “Boğa” (T 5; T 6)	buğa : “Boğa” (BAG)
bul ¹²⁴ : “Bulmak, temin etmek, elde etmek” (KT D 31; T 2; T 23)	bul-, bū- : “Bulmak, aradığına kavuşmak; tedarik etmek” (BAG)
bulga ¹²⁵ : “Bulamak, karıştırmak; isyan çıkarmak” (ŞU G 4; Tar. D 5)	bula- : “Dolaşmak, karışmak, bulaştırmak; çatmak, savaşmak” (BAG)
bulgak ¹²⁶ : “Karışıklık, kargaşa, düzensizlik” (KT K 4; BK D 29)	bulak, alak bulak : “Karmakarışık, altüst; bela, felaket; serser” (BAG)
bunça ¹²⁷ : “Bu kadar, bunca” (KT K 9; KT D 4; 10; 14; 30; KT G 4; KT GD; KT KD; BK G 10; 12; 14; 15; BK GB; BK K 2; 3; BK D 2; 5; 9; 12; 33; ŞU GB, KÇ 12; 27; 28; Tar. K 3; Tar. K 5; IHN)	bunca : “Bu kadar; bu kez; bu denli” (BAG)

¹¹⁴ Arpad Berta, age, 2010, s. 280; Erhan Aydın, age, 2011, s. 73.

¹¹⁵ Talat Tekin, “The First Altın Köl Inscription”, *Turkic Languages*, 1997, s. 210-226.

¹¹⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 133.

¹¹⁷ Hatice Şirin User, age, 2009, s. 340, 381.

¹¹⁸ Talat Tekin, age, 1994, s. 57.

¹¹⁹ Hatice Şirin User, age, 2009, s. 170, 273.

¹²⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 134.

¹²¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 134.

¹²² Doğan Aksan, *En Eski Türkçenin İzlerinde*, 2000, s. 66.

¹²³ Talat Tekin, age, 1994, s. 57.

¹²⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 134.

¹²⁵ Arpad Berta, age, 2010, s. 242; Erhan Aydın, age, 2011, s. 97.

¹²⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 135.

¹²⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 135.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

buğ ¹²⁸ : “Dert, tasa, sıkıntı, sefalet; yokluk, ihtiyaç” (KT G 3; 8; BK K 6; T 57; Ba. III 2; E10 2; E10 3; UK 2; E11 a 2; E11 C 1; E13 c; E17I 4; 5; E25 a 1)	buğ, bun : “Sıkıntı, kader, gam” (BGA)
buğad ¹²⁹ : “Sıkılmak, sıkıntı içinde olmak; bunalmak” (T 26)	buğal- : “Usanmak, yorulmak, bunalmak” (BAG)
bunta ¹³⁰ : “Buraya, burada” (BK K 8; BK D 17; KT G 10; 11; KT D 20; Tar. G 6; Tar. B 2; Tar. B 3)	bunda, anda bunda (yap-) : “Burada, bu kez; şöyle böyle” (BAG)
buyruk ¹³¹ : “Komutan, kumandan, amir” (KT G 1; KT D 3; 5; 19; 38; BK G 14; BK D 4; 6; 16; ŞU K 4; S 3; Tes G 4; Tar. G 4; Tar. B 6; Tar. K 2; Tar. K 3)	buyruk, buyuruk : “Önder, amir, sözcü; emir” (BGA)
çab ¹³² : “Şöhret, nam; meşhur, ünlü” (E30 b 2)	çav : “Şöhret” (BGA)
çabiş ¹³³ : “Başkumandan” (T 7; KÇ 17; Tar. K 3)	çaviş : “Çavuş” (BAG)
çıgany ¹³⁴ : “Yoksul, sefil, fakir” (KT G 10; KT D 16; 29; BK K 7; BK D 14; 23)	çıgay : “Fakir” (BGA)
çıkan ¹³⁵ : “Teyze oğlu, yeğen” (KT K 13)	çıkana : “Kız kardeşinin çocuğu, yeğen” (BGA)
çit ¹³⁶ : “Çit; karargâhı çevreleyen sınır taşı veya tahta kazık” (ŞU D 8; 9; ŞU G 2; Tes G 2; Tar. B 1; Tar. B 2; E34)	çit, çit : “Ağaç dallarından yapılan küçük yapı, sebze bahçesi; bahçe çiti” (BAG)
çorak ¹³⁷ : “Çorak yer, bitki büyümeyen toprak; çöl” (BK GD)	çorak, şorak, şorah : “Tuzlu toprak; ot bitmeyen arazi; çorak” (BAG)
çöl ¹³⁸ : “Çöl, bozkır, step” (KT D 2; 4; BK D 5; T 23)	çöl : “Düz yer, ova; arazi; tarla” (BAG)
eb ¹³⁹ : “Ev, çadır, yurt” (BK D 32; 34; 37; KT K 1; 8; T 30; ŞU D 2; 12; ŞU G 4; 5; 6; 7; 10; ŞU B 4; O 10; KÇ 20; E 2 3)	ev : “Ev, hane; oda, mutfak” (BAG)
eb ¹⁴⁰ : “Acele etmek” (KÇ 8)	ev-, iv- : “Acele etmek, ettirmek” (BAG)
ebir ¹⁴¹ : “Evmek, döndürmek; idare etmek, yönetmek” (BK D 25; T 26; T 28; Tar. G 4)	evir-, evür- : “Çevirmek, bükmek, döndürmek, evirmek” (BGA, DGA)
eble ¹⁴² : “Evlendirmek” (Su. 6)	evle-, evlen-, evlan-, avlan- : “Evlenmek”

¹²⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 135.

¹²⁹ Talat Tekin, age, 1994, s. 57.

¹³⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 135.

¹³¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 135.

¹³² Drevnetyurkskiy Slovar', 1969, s. 135a.

¹³³ Talat Tekin, age, 1994, s. 57; Arpad Berta, age, 2010, s. 26.

¹³⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 136.

¹³⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 136.

¹³⁶ Arpad Berta, age, 2010, s. 281; Erhan Aydın, age, 2011, s. 97.

¹³⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 136.

¹³⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 136.

¹³⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 136.

¹⁴⁰ Arpad Berta, age, 2010, s. 25.

¹⁴¹ Talat Tekin, age, 1994, s. 57; Talat Tekin, age, 2006, s. 137.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

	(DGA, KGA)
eçi ¹⁴³ : “Ağabey, büyük kardeş; amca” (KT D 5; 6; 16; 17; 24; 26; 31; KT K 3; 9; BK D 5; 14; 15; 18; 20; 22; 35)	eçi, eci : “Ağabey; abla, büyük kız kardeş; büyükanne; yenge; saygıya yaraşır kadın” (BAG)
edgü ¹⁴⁴ : “İyi; iyilik; kâr, kazanç, yarar, fayda” (KT G 6; 7; KT D 23; 24; BK G 12; BK K 4; 5; 14; BK D 19; 20; 39; KÇ 12; HT X 4; E11 C 5; E13 b 2; E13II 2; KK 1; O Ek Yazıt 3-7; Aç. C 3)	eyü, eyi, iyi, i : “İyi” (BAG)
egir ¹⁴⁵ : “Kuşatmak, çevirmek; çevresini sarmak” (KT K 6; 7; BK D 31)	egir-, iğir- : “Bükme, döndürme, çevirmek” (BAG)
egri ¹⁴⁶ : “Eğri” (T 48)	egri, eyri, ergi : “Eğri; fahişe; dürüst olmayan” (BGA, DGA)
egsük ¹⁴⁷ : “Eksik, tam olmayan” (E43 II 6)	eksük, egsük, egsik, evsük, eysih, eysük, esgük, esik, esük : “Eksik, noksan” (BAG)
eke ¹⁴⁸ : “Abla, büyük kız kardeş” (KT K 9)	eke : “Büyük kardeş, ağabey, yaşlı kimse; tecrübeli, usta; zeki, dahî (adam)” (BA)
eki ¹⁴⁹ : “İki (2)” (KT K 2; 8; 11; KT D 27; 28; 36; 38; BK D 1; 21; 22; 23; 25; 34; 38; 41; T 4; 10; 18; O 10; Tes D 2; ŞU K 2; ŞU D 5; 6; 7; ŞU B 2; 3; 4; ŞU G 9; Tar. D 3; Tar. B 4; Tar. K 5; E13V, E30I 5)	eki, iki, ikki : “İki (2)” (BAG)
ekinti ¹⁵⁰ : “İkinci, ikinci olarak” (KT K 5; KT D 33; BK D 30; BK G 1; T 39; ŞU D 7; ŞU K 9; ŞU B 4; 7; Tar. G 1)	ekindi, ikindi, öküdi : “İkinci, ikinci vakti” (BAG)
el ¹⁵¹ : <i>krş. il</i> “Halk, ülke, devlet” (KT D 4; KT G 13; KT D 22; 23; BK D 19; 34; ŞU G 10; ŞU K 2; O 4; KÇ 6; 7; 22; Tes B 6; Tes K 2; Tes D 3; Tar. D 3; Tar. D 5; Tar G 4; Tar. B 3; Tar. B 4; Tar. K 1, HT III 2; HT V 2; E41 b 3; E41 b 5; Aç. a 1; Aç. a 4; Aç d; E30 C 1; E30II b 4; E30II b 5; E30II b 6; E30II d 2; E25 C 1; E10 5; E10 6; E10 8; E10 9; E38 2; E138 6; E13 a 2; E13 b 2; E13I 3; E13V 3; E17II 3; E40; E 2 2; E28 a 3; E28 C 1; 2; Alt. K II b 2; E13X 1; E27 b 1; E25 a 3; Uy. Ta. 1; Uy. Ta. 2; E 32; 3; E11 C 3; E11 d 1; Ba. III 3; KK 2)	el : “Memleket; bir yerde yaşayanlar, oturanlar” (BAG)
elçi ¹⁵² : “Elçi, sefir” (E14 1)	elçi, ilçi : “Elçi; görücü, dünür; iki kişi

¹⁴² Hatice Şirin User, age, 2009, s. 395; Arpad Berta, age, 2010, s. 310.

¹⁴³ Talat Tekin, age, 2006, s. 137.

¹⁴⁴ Talat Tekin, age, 1994, s. 57.

¹⁴⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 137.

¹⁴⁶ Talat Tekin, age, 1994, s. 57.

¹⁴⁷ Drevnetyurkskiy Slovar', 1969, s. 167.

¹⁴⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 137.

¹⁴⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 137.

¹⁵⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 138.

¹⁵¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 138.

¹⁵² Drevnetyurkskiy Slovar', 1969, s. 170a.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

	arasında söz getirip götüreren kimse” (BAG)
elig (I) ¹⁵³ : “El (organ)” (KT D 32; 38)	el : “El” (BAG)
elig (II) ¹⁵⁴ : “Elli (50)” (KT D 8; BK G 7; T 42; ŞU K 4; E13II 3; E10 11; Aç. C 3)	elli, ellü : “Elli (50)” (BAG)
elt-/elet ¹⁵⁵ : <i>krş. ilt-</i> “Alıp götürmek, iletmek, ulaştırmak” (KT D 23; BK D 19; T 18; 32; 53)	elt-, elet- : “İletmek, götürmek” (BAG)
emgek ¹⁵⁶ : “Eziyet, acı, ıstırap” (KT D 19; BK D 16; E30II d 2)	emek : “Emek, cefa” (BGA, DGA)
eñ ¹⁵⁷ : “En, ilk, önce” (KT K 4; KT D 32; BK D 30; ŞU K 9)	eñ, en : “En, pek” (BAG)
er ¹⁵⁸ : “Erkek, adam; yiğit, delikanlı; asker” (KT K 1; 2; 5; 6; 7; 8; 12; KT D 11; 12; 13; 31; 34; 36; 39; 40; KT G 13; BK D 10; 11; 37; BK G 7; T 23; 25; 42; O Ek Yazıt 3-7; O 3; KÇ 15; 20; ŞU D 4; 5; 10; 11; 12; ŞU G 2; 3; 4; S 9; HT V 2; 4; HT IV; İh. A. a 3; Ta. I 1; Ta. IV; E 2 3; E 2 4; E 2 5; Ba. I 1; Ba. II 3; E11 d 1; E41 a 1; E41 a 2; E41 a 3; E41 b 1; E41 b 3; KK 5; E28 a 3; E28 b 1; E28I a 3; E28I b 1; E28I c 1; E28 c 2; E13 b 2; E13I 3; E13II 1; E13V 2; Aç. c 1; Aç. c 3; Aç. d; E30I 5; E30II a 1; E30II b 4; E30II b 6; E30II b 4; E30II b 2; E30II c 4; E27 b 2; E27 b 4; E25 b; E10 4; E10 5; E10 7; E10 11; E38 3; UK 3; UK 4)	er : “Koca, er; yiğit, delikanlı” (BAG)
er ¹⁵⁹ : <i>krş. ir-</i> “Olmak, olgunlaşmak; yardımcı fiil” (KT GD; KT G 4; 5; 6; 7; 9; 11; 13; KT K 1; 4; 7; 9; 10; KT D 2; 3; 4; 5; 9; 10; 12; 14; 17; 18; 20; 21; 22; 23; 39; 40; BK K 3; 4; 5; 8; BK D 3; 4; 5; 6; 8; 9; 11; 12; 16; 17; 18; 19; 25; 28; 29; 31; 32; 33; 34; 38; BK G 8; T 1; 4; 5; 6; 7; 8; 10; 13; 14; 16; 18; 19; 21; 22; 23; 24; 27; 29; 30; 31; 40; 43; 47; 50; 51; 53; 55; 57; 59; 60; ŞU K 2; 8; ŞU D 1; 3; ŞU D 10; 12; ŞU G 6; 8; O 3; 5; 7; 8; 10; KÇ 4; 6; 9; 17; 23; Tes K 1; 5; Tes D 2; Su. 5; Su. 6; Tar. G 5; KK 3; 5; E30II a 3; E30II c 2; 5; E30II d 1; E30V 3; İh. A. b 1; İh. A. b 4; Ba. II 3; Ba. III 2; E28 a 1; E28 a 2; E28I C 1; E13 C; E13II 2; E27 b 4; E25 b; E25 c 3; E10 2;	er- : “Olgunlaşmak; ermek, ulaşmak” (BGA, DGA)

¹⁵³ Talat Tekin, age, 2006, s. 138.

¹⁵⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 138.

¹⁵⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 138.

¹⁵⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 138.

¹⁵⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 139.

¹⁵⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 139.

¹⁵⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 139.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

E10 3; E10 5; El. 7; Aç. b 1; 2; 3; 4)	
erdem ¹⁶⁰ : “Kahramanlık, yiğitlik, erlik” (KÇ 1; KÇ 4; KÇ 7; KÇ 12)	ertem : “Erdem” (BGA)
eren ¹⁶¹ : “Adamlar, erler; askerler” (BK G 11; KT K 9; O 5; Tar. B 6)	eren : “Dost; hayırlı çocuk; dirlik, erinç” (BGA)
ert ¹⁶² : “Geçmek, aşmak, ulaşmak” (T 44)	ert- : “Kurtarmak” (BGA)
eşid ¹⁶³ : “İşitmek; istihbarat edinmek; önemsemek; arz ve talepleri değerlendirmek” (KT G 1; 2; 10; KT D 12; 22; BK K 1; 8; BK D 10; 18; T 12; 15; 17; 22; 23; 24; 30; 33; 35; 36; 42; E138 4; 6)	eşit- : “İşitmek, duymak” (BAG)
et ¹⁶⁴ : krş. it- “Yapmak, etmek; düzene koymak, tanzim etmek” (KT D 11; BK D 10; ŞU K 1; O 1; 4; KÇ 15)	et- : “Etmek, yapmak, hazırlamak, işlem yapmak” (BAG)
etiğ ¹⁶⁵ : “İş, uğraş, eylem, hareket” (E10 8)	edi : “Yapılış” (KGA)
etin ¹⁶⁶ : krş. itin- “Edinmek, sağlamak, katkı sağlamak; kurulmak, düzenlenmek, tanzim edilmek” (Tar. B 3)	edin-, idin- : “Almak, sahiplenmek, sahip olmak” (BGA, KGA)
ıçgın ¹⁶⁷ : “Kaybetmek, bırakmak, elden çıkarmak, yitirmek” (KT D 6; 13; BK D 7; O 1; 2)	ıçkın- : “Şaşırtmak, kurtulmak” (BGA)
ıgaç ¹⁶⁸ : “Ağaç” (BK G 11; T 25)	agaç, agac, agaş, avaç : “Ağaç” (BAG)
ıjaru ¹⁶⁹ : krş. ajaar/ajaru “-dan sonra, -dan itibaren” (ŞU K 10)	anarı, aıırı, aıırı, aıar : “-den beri, itibaren, -den doğru; taraf, cihet, yan” (BAG)
ırak ¹⁷⁰ : “Uzak, ırak” (KT G 5; 7; BK K 4; 5; 5)	ırak, ırah, yırak, yırah : “Uzak, ırak” (BAG)
it ¹⁷¹ : “Köpek, it; yıl adı” (BK G 10)	it : “Köpek, it” (BAG)
iç ¹⁷² : “İç; siyasî merkez; mide, karın” . (BK G 14; BK K 14; BK D 21; KT G 12; KT D 26; T 13; Tar. B 5; Tar. B 6; E28 b 3)	iç : “İç; muhteva” (BAG)
idi ¹⁷³ : “Sahip” (KT D 19; 20; BK D 16; 17)	iye, eye, eyye, eğe : “Sahip, koruyucu” (BAG)
il ¹⁷⁴ : krş. el “Halk, ülke, devlet” (KT G 3; KT K 3; 6; KT D 1; 3; 6; 8; 9; 25; 31; 36; 38; KT G 4; 8; 10; BK G 9; BK K 3; 6; 8;	il, el : “Vatan; il, vilayet; memleket” (BAG)

¹⁶⁰ Arpad Berta, age, 2010, s. 23.

¹⁶¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 139.

¹⁶² Talat Tekin, age, 1994, s. 58.

¹⁶³ Talat Tekin, age, 2006, s. 139.

¹⁶⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 140.

¹⁶⁵ Talat Tekin, “Elegest (Körtle Han) Yazıtı, Türk Dilleri Araştırmaları, 1995, s. 26.

¹⁶⁶ Arpad Berta, age, 2010, s. 246.

¹⁶⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 140; Arpad Berta, age, 2010, s. 212.

¹⁶⁸ Talat Tekin, age, 1994, s. 59; Talat Tekin, age, 2006, s. 141.

¹⁶⁹ Erhan Aydın, age, 2011, s. 98.

¹⁷⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 141.

¹⁷¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 142.

¹⁷² Talat Tekin, age, 2006, s. 142.

¹⁷³ Talat Tekin, age, 2006, s. 142.

¹⁷⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 143.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

BK D 3; 4; 5; 7; 8; 18; 19; 21; 27; 28; T 1; 56; 58; O 1; KÇ 2; ŞU K 4)	
ilgerü ¹⁷⁵ : “İleri, doğu; ileride, doğuda; doğuya doğru” (KT G 2; 3; KT D 2; 8; 12; 17; 21; 23; 28; BK K 2; 11; BK D 3; 8; 11; 15; 17; 19; 23; 37; ŞU D 8; Tes G 3; Tar. B 5)	ilerü, ilerü, ileri, ireli : “İleri; evvel; doğu” (BAG)
ilk ¹⁷⁶ : “İlk, birinci, önce” (BK G 1; BK D 30; 32; KT K 4; KT D 32; T 23; ŞU K 9)	ilk : “İlk, ilk defa, ilk önce” (BAG)
ilt ¹⁷⁷ : <i>krş. elt-elet-</i> “Alıp götürmek, iletmek, bir yere ya da kişiye ulaştırmak” (BK D 19)	elt-, elet- : “İletmek, götürmek” (BAG)
in ¹⁷⁸ : “İnmek” (KT D 12; BK D 11; T 26)	in-, en-, yen- : “İnmek” (BAG)
ini ¹⁷⁹ : “Erkek kardeş, birader” (KT D 4; 5; 6; 26; 27; 30; 31; BK D 5; 6; 18; 21; 22; 33; 40; KT B; KT K 10; O 4; 11; KÇ 24; Su. 6; E30 b 1; E30II d 2; Ta. I 3; Ta. V 3; E11 a 2; E28 b 1; Alt. I b 3; İh. A. a 1; İh. A. b 1; E13V 2)	ini, eni, yini : “Kayınbirader; görümce; güveyin kardeşi” (BAG)
ir-(I) ¹⁸⁰ : <i>krş. er-</i> “Olmak, olgunlaşmak” (KT G 13)	er- : “Olgunlaşmak; meyvelerin olgunlaşması” (BGA)
ir-(II) ¹⁸¹ : “Ermek, erişmek, varmak” (T 45; ŞU D 2)	er-, yer- : “Ermek, ulaşmak” (BGA, DGA)
iş ¹⁸² : “İş, hizmet” (KT B; KT D 8; 9; 10; 30; BK D 8; 9; T 52; O 5; 6; 11; ŞU D 5; Tar. B 4)	iş : “İş, durum, hâl” (BAG)
it ¹⁸³ : <i>krş. et-</i> “Düzenlemek, düzene sokmak, tanzim etmek” (KT G 3; KT D 3; 16; 21; 22; 39; BK G 15; BK D 3; 4; 12; 14; 18; 27; BK K 9; 12; ŞU GB; ŞU D 3; 4; KÇ 9; 13; 14; O 3)	it-, et- : “Etmek, yapmak, hazırlamak, işlem yapmak” (BAG)
itin ¹⁸⁴ : <i>krş. etin-</i> “Edinmek, sağlamak, katkı sağlamak; kurulmak, düzenlenmek, tanzim etmek” (KT D 10; BK D 9; Tar. B 3)	idin-, edin- : “Almak, sahiplenmek, sahip olmak” (BGA, KGA)
kabış ¹⁸⁵ : “Birleşmek, kavuşmak; ittifak etmek” (T 12; 20; 21; ŞU D 11; ŞU B 6)	kavuş-, gaviş-, gaviş- : “Ulaşmak, kavuşmak; vuslata ermek” (BAG)
kaç ¹⁸⁶ : “Kaç?” (T 20; 29)	kaç, kac, gaç, gaş : “Kaç?” (BAG)

¹⁷⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 143.

¹⁷⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 143.

¹⁷⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 144.

¹⁷⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 144.

¹⁷⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 144.

¹⁸⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 144.

¹⁸¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 144.

¹⁸² Talat Tekin, age, 2006, s. 144.

¹⁸³ Talat Tekin, age, 2006, s. 144.

¹⁸⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 144; Arpad Berta, age, 2010, s. 246.

¹⁸⁵ Talat Tekin, age, 1994, s. 59.

¹⁸⁶ Talat Tekin, age, 1994, s. 59.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

kaç ¹⁸⁷ : “Kaçmak” (O 9; E13V 3)	kaç-, gaç-, gaş-: “Kaçmak, kurtulmak” (BAG)
kaçan ¹⁸⁸ : “Ne zaman?” (T 21)	kaçan, haçan, haçen: “Ne zaman; herhangi; mademki; ne çabuk!” (BAG)
kadaş ¹⁸⁹ : “Hısım, akraba, yakınlar” (E25 a 1; E25 c 2; E 31; E41 a 3; E13 a 1; E13 a 2; E13 b 2; E13V 2; E13V 4; E17 3; E13X 1; E22 2; E22I 4; E10 1; E10 11; E11 C 2; E28I a 1)	kadaş, kada, gadaş, gada: “Kardeş; ağabey; abla; küçük kardeş; arkadaş” (BAG)
kal ¹⁹⁰ : “Kalmak; hayatta kalmak; çaresiz kalmak, hiçbir şey yapamamak; yardımcı fiil” . (KT K 9; KT D 20; BK D 14; 16; 17; T 4; 13; 19; ŞU D 1; 3; ŞU B 9; ŞU K 3; İh. A. b 1; Ta. I 2; Ta. II 3; Ta. III 4; Ta. IV; E30II b 5; E41 a 1)	kal-, gal-: “Kalmak; ikamet etmek, oturmak, konaklamak, yatmak, bulunmak; muhafaza olmak, durmak; miras kalmak; mahrum olmak, belli bir duruma mecbur olmak, maruz kalmak; çıkış imkânı bulamamak, kapanıp kalmak, tasvirî fiil” (BAG)
kalın ¹⁹¹ : “Kalın; çok fazla” (T 13; E28 8)	kalun, galın: “Kalın” (BAG)
kalın ¹⁹² : “Haraç, ganimet; çeyiz” (BK D 25)	kalın, kalın, galın: “Başlık; çeyiz” (BAG)
kamag ¹⁹³ : “Hepsi, bütünü, tümü” (KT D 8; 12; 18; BK D 8; 11)	hamı: “Hepsi, herkes” (DGA, KGA)
kamşa ¹⁹⁴ : “Sarsılmak, sendelemek; savaşta mağlup olmaya az kalmak; siyasî olarak karışıklık içine girmek” (KT K 7; BK D 30)	kagşa-, kağşa-: “Eskimek, yıkılmaya yüz tutmak; herhangi bir şeyin ek yerlerinden ayrılması, oynaması; dağılmak; kaymak; ihtiyarlamak; zayıflamak” (BAG)
kamşag ¹⁹⁵ : “Sallantılı, kargaşa içinde, anarşik” (KT K 3)	kağşak: “Eskimiş, gevşemiş, yıkılmaya yüz tutmuş eşya veya yapı” (BAG)
kan ¹⁹⁶ : “Kan” (KT D 24; BK D 20; T 52)	kan, gan: “Kan” (BAG)
kani ¹⁹⁷ : “Hani, nerede?” (KT D 9; BK D 8; 9)	kani, hani: “Hani?” (BGA, DGA)
kapıg ¹⁹⁸ : “Kapi” (KT D 2; 8; 17; 39; KT G 4; BK D 4; 8; 15; BK K 3; T 45; 46; KÇ 16)	kapı, gapı, gapu: “Kapi” (BAG)
kar ¹⁹⁹ : “Kar” (KT D 35; BK D 27; T 25; Ta. II 2; Ta. II 4)	kar, gar: “Kar” (BAG)
kara ²⁰⁰ : “Kara, siyah; avam, halk” (KT D	kara, gara: “Kara, siyah; suç; leke; iftira;

¹⁸⁷ Arpad Berta, age, 2010, s. 214.

¹⁸⁸ Talat Tekin, age, 1994, s. 60.

¹⁸⁹ Drevnetyurkskiy Slovar', 1969, s. 401b-402a.

¹⁹⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 146.

¹⁹¹ Talat Tekin, age, 1994, s. 60.

¹⁹² Talat Tekin, age, 2006, s. 146.

¹⁹³ Talat Tekin, age, 2006, s. 147.

¹⁹⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 147.

¹⁹⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 147.

¹⁹⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 147.

¹⁹⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 147.

¹⁹⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 147.

¹⁹⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 147.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

8; 38; 39; 40; BK K 11; BK D 8; 29; 41; BK G 12; T 52; O 9; ŞU K 12; ŞU D 2; 5; Tar. G 4; Tar. G 5; Aç. b 2; Aç. c 4; E30II b 2; E10 1; E10 6; E17II 2)	zenci” (BAG)
kari ²⁰¹ : “Yaşlı, ihtiyar” (T 56)	kari, garı : “Yaşlı, eski; kari, kadın” (BAG)
kari ²⁰² : “Yaşlanmak, ihtiyarlamak” (KÇ 3)	kari-, garı- : “Kocamak, yaşlanmak; eskimek” (BAG)
kaş ²⁰³ : “Kaş” (KT K 11)	kaş, gaş : “Kaç” (BAG)
kati ²⁰⁴ : <i>krş. katıg</i> “Sert, katı; şiddetli” (ŞU D 6)	kati, gati : “Katı, sert; kuvvet; çok, pek fazla” (BAG)
katıg+dı ²⁰⁵ : <i>krş. kati</i> “Katı” (KT G 2; T 34)	kati, gati : “Katı, sert; kuvvet; çok, pek fazla” (BAG)
katıgılan ²⁰⁶ : “Çalışmak, çabalamak” (Su. 9; E11 a 1; E10 6)	gatlın- : “Katlanmak, tahammül etmek” (DGA)
katıl ²⁰⁷ : “Eklenmek, birlik olmak, karışmak; siyasî ittifak kurmak, birleşmek” (ŞU K 7; ŞU G 8)	katıl-, gatlın- : “Katılmak; karışmak, birbirine girmek” (BAG)
katun ²⁰⁸ : “Hatun, kağanların eşlerine verilen ad” (KT D 11; 25; 31; BK D 10; 21; KT K 9; T 31; ŞU B 8; ŞU K 10; Tar. G 6; Tar. B 1; UKK 2; UKK 4; Ta. I 2; Ta. IV; Ta. V)	katın, hatın, kadın, gadın, gadun : “Kadın; güzel, şık, hoş” (BAG)
kazgan ²⁰⁹ : “Kazanmak, elde etmek; ülke ya da toprak fethetmek” (KT D 9; 16; 22; 26; 27; 30; 31; BK G 10; BK K 12; 13; BK D 22; 33; 34; 36; T 54; 55; 59; 61; KÇ 7; 16; 25; Tar. K 1; E11 d 1; E30II b 4; E27 a 4; İHN, Aç. a 4)	kazan-, gazan- : “Kazanmak; edinmek, edinmek zorunda kalmak” (BAG)
keç ²¹⁰ : “Geçmek, aşmak (ırmak, göl vs.)” (BK GD; KT D 37; BK D 27; 30; T 25; 35; 38; 4; ŞU D 4; ŞU G 1; 3; 5; KÇ 16)	geç-, geş- : “Geçmek; karşıya geçmek; yürümek; uykuya dalmak; ölmek” (BAG)
keçe ²¹¹ : “Diğer taraf, öte; ötesinde” (BK D 26; BK K 3; KT G 3; 4; KT D 39)	geçe : “Taraf, yön” (BAG)
keçig ²¹² : “Geçit” (T 35)	geçek : “Çok geçilen yer, işlek yol; bahçe ya da ev kapısı; büyük suların geçilebilecek yerleri; dereyi geçmek için konulan taşlar”

²⁰⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 147.

²⁰¹ Talat Tekin, age, 1994, s. 61.

²⁰² Arpad Berta, age, 2010, s. 23.

²⁰³ Talat Tekin, age, 2006, s. 148.

²⁰⁴ Erhan Aydın, age, 2011, s. 100.

²⁰⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 148.

²⁰⁶ Hatice Şirin User, age, 2009, s. 333, 396; Arpad Berta, age, 2010, s. 311.

²⁰⁷ Arpad Berta, age, 2010, s. 275; Erhan Aydın, age, 2011, s. 100.

²⁰⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 148.

²⁰⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 148.

²¹⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 148.

²¹¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 148.

²¹² Talat Tekin, age, 1994, s. 61.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

	(BAG)
keçür ²¹³ : “Geçirmek” (ŞU G 12)	keçir-, geçür-, geçir-: “Geçirmek” (DGA)
kedim ²¹⁴ : “Giyim, kuşam; zırh” (KÇ 4)	keyim, geyim: “Giyim; kılık kıyafet” (BAG)
kedimlig ²¹⁵ : “Giyimli, kuşamlı; donanımlı, zırhlı” (KT D 33; ŞU G 9)	keyimli, giyimli: “Giyimli, giyinmiş kuşanmış” (BGA, DGA)
kel ²¹⁶ : “Gelmek; hücum etmek, savaşmaya gelmek” (BK G 8; 11; BK D 5; 17; 19; 23; 25; 27; 28; 31; 32; 34; 35; 39; 41; KT D 4; 23; 28; 37; KT K 7; 11; 12; 13; T 8; 12; 15; 16; 17; 22; 28; 29; 33; 37; 38; 40; 43; 46; ŞU D 2; 3; 4; 6; 10; ŞU G 1; 2; 3; 9; ŞU B 1; 4; O 9; 10; KÇ 21; 24; 26; Su. 1; İh. H. 24; E38 1; 4; E30 c 2)	gel-, ge-: “Gelmek” (BAG)
kelin ²¹⁷ : “Gelin” (KT K 9; E 36)	gelin: “Gelin, yeni evlenmiş genç kadın; nişanlı kız; görümce; amca karısı” (BAG)
kentü ²¹⁸ : “Kendi, kendisi” (KT K 4; KT D 23; BK D 19; ŞU G 8; ŞU D 2)	kendi, gendi, gendü, genni: “Kendi” (BAG)
kergek ²¹⁹ : “Gerek; yok” (KT D 4; 30; KT K 10; BK D 4; İh. H. 23)	kerek, gerek: “Gerek; eşit; eksik” (BAG)
keyik ²²⁰ : “Av hayvanı” (T 8; E28 b 3)	keyik, geyik: “Geyik; sarı inek; Memeli yabani hayvan” (BAG)
kez ²²¹ : “Yürümek, dolanmak; askerî birlik ile hareket etmek” (ŞU D 6)	kez-, gez-, giz-: “Gezmek” (BAG)
kıd ²²² : “Kıymak; öldürmek” (BK K 4; KT G 6)	kıy-, gıy-: “Biçmek; acımamak; kesmek, doğramak” (BAG)
kıl ²²³ : “Kılmak, yapmak, etmek” (BK D 7; 13; 14; 20; 23; 24; KT D 2; 15; 16; 29; 30; KT G 10; BK G 4; 7; 15; BK K 7; 9; 12; ŞU B 4; ŞU D 4; O 10, Ba. II 2; E28 a 3)	kıl-, gıl-: “Yapmak, kılmak, etmek; namaz kılmak” (BAG)
kılıç ²²⁴ : “Kılıç” (KT K 5).	kılıç, kılınç, gılıç, gılış: “Kılıç” (BAG)
kılın ²²⁵ : “Yaratılmak; meydana getirilmek, vücuda gelmek” (KT D 1; T 1; 18; O 4; Tes K 1)	kılın-, gılın-: “Kılmak, oluşturmak; bir işi (dikkatle) yapmak” (BAG)
kırag+lıg ²²⁶ : “Kenarlı, kıyılanmış kumaş” (BK K 11)	kırak, kırak, gırak: “Çevre, kıyı, kenar, uç” (BAG)

²¹³ Arpad Berta, age, 2010, s. 287; Erhan Aydın, age, 2011, s. 100.

²¹⁴ Arpad Berta, age, 2010, s. 23.

²¹⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 149; Erhan Aydın, age, 2011, s. 100.

²¹⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 149.

²¹⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 149.

²¹⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 149.

²¹⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 150.

²²⁰ Talat Tekin, age, 1994, s. 61.

²²¹ Arpad Berta, age, 2010, s. 280.

²²² Talat Tekin, age, 2006, s. 150.

²²³ Talat Tekin, age, 2006, s. 150.

²²⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 150.

²²⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 150.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

kırk ²²⁷ : “Kırk (40)” (KT KD; KT K 2; KT D 15; E13V 3)	kırk, kırg, kırh, gırk, gırh, gırg : “Kırk (40)” (BAG)
kısga ²²⁸ : “Kısa; kısa zaman içinde, uzun sürmeden” (KÇ 23)	kısa, gısa : “Kısa, kıt, az” (BAG)
kış ²²⁹ : “Kış” (BK G 2)	kış, gış : “Kış” (BAG)
kışla ²³⁰ : “Kışlamak, kışı geçirmek” (BK D 31; KT K 8; ŞU D 7)	gışla- : “Kışı geçirmek, kışlamak” (BAG)
kız ²³¹ : “Kız” (KT D 7; 24; BK D 7; BK K 9; T 48; ŞU D 3; ŞU B 3; 4; Su. 7; E13V 1; E13V 2; E22 1)	kız, gız, kıs, gıs, gı : “Kız” (BAG)
kız- ²³² : “Kızmak, hiddetlenmek, öfkelenmek” (T 40)	kız-, gız- : “Kızmak, öfkelenmek; ısınmak” (BAG)
kızıl ²³³ : “Kızıl” (T 52)	kızıl, gızıl : “Kızıl renkli, altın” (BAG)
kiçe ²³⁴ : “Akşam; gece” (ŞU D 1)	gice, gece : “Akşam; gece” (BAG)
kiçig ²³⁵ : “Küçük; çok az; hiç” (BK D 41; BK K 3; KT G 3)	kiçik, küçük, kiçi, giçik, güççük, gücük : “Küçük” (BAG)
kidiz ²³⁶ : “Keçe kumaş” (BK D 1)	kiyiz : “Keçe” (BGA)
kışür ²³⁷ : “Kışkırtmak, aleyhte tahrik etmek” (KT D 6; BK D 6)	kışkir-, kışgir-, kışkır- : “İnsan ve hayvanı kavgaya kışkırtmak” (BAG)
kır ²³⁸ : “Girmek, dalmak, hücum etmek; sığınmak; tabi olmak” (BK K 14; BK D 38; KT D 38; ŞU K 11; ŞU D 7; KÇ 23; Tar. G 4)	kır-, gir-, gī- : “Girmek, içeri dâhil olmak; bürünmek; saklanmak” (BAG)
kirü ²³⁹ : “Geri; batı” (KT D 2; BK D 3; O 11; KÇ 16)	gerü, geri, giri, kiri : “Geri, sonra; geri taraf, kış” (BAG)
kişi ²⁴⁰ : “İnsan, kişi” (KT G 6; 7; KT K 10; KT D 1; 39; BK K 4; 5; 6; BK D 2; 3; 28; 34; 41; T 4; 10; 33; 60; KÇ 5; 8; 13; 22; Ba. II 2; KK 4; E27 a 4; E17I 3)	kişi, gişi : “Kişi, insan; koca, eş; yabancı erkek” (BAG)

²²⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 150.

²²⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 150.

²²⁸ Arpad Berta, age, 2010, s. 28.

²²⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 151.

²³⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 151.

²³¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 151.

²³² Talat Tekin, age, 1994, s. 61.

²³³ Talat Tekin, age, 1994, s. 61.

²³⁴ Arpad Berta, age, 2010, s. 277; Erhan Aydın, age, 2011, s. 100.

²³⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 151.

²³⁶ Açıkgöz H. “Bilge Kağan Yazıtının Doğu Yüzünün İlk Satırında *iki ediz kerekülüg* mü Yoksa *kidiz kerekülüg* “Keçe Çadırı” Mı Okunmalı?”, TDAY Belleten, 1996, s. 1-10.

²³⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 152.

²³⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 152.

²³⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 152.

²⁴⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 152.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

kod-/kot- ²⁴¹ : “Koymak, bırakmak; boylar arasındaki siyasi birliğin ortadan kalkması” (BK G 12; T 2; 3; ŞU D 2; ŞU G 6)	koy-, goy-: “Koymak; sokmak, içine yerleştirmek; defnetmek; takmak” (BAG)
koku+hık ²⁴² : “Tütüsü için kullanılan kokulu bir madde” (BK G 11)	kohı, kohu, gohı, gohu: “Koku” (BAG)
kon- ²⁴³ : “Konmak, yerleşmek” (KT G 5; 7; BK K 4; 5; BK D 40; T 17; KÇ 13; Tes G 2; Tes G 3; Tar. B 4)	kon-, gon-: “Konmak, yurt tutmak, yerleşmek” (BAG)
kontur- ²⁴⁴ : “Kondurmak; yerleştirmek; iskân etmek” (KT D 2; 21; 38; BK D 4; 17; 18)	kondur-, gondur-: “Bir sözü tam yerinde ve sırasında söylemek, taşı gedigine koymak; konuk etmek; kurmak, koymak” (BGA, DGA)
kony ²⁴⁵ : “Koyun; koyun yılı” (KT KD; KT D 12; BK D 11; ŞU K 9; ŞU B 2; O 12; O Ek Yazıt 3-7; Tar. D 9)	koy, koyun, goyun: “Koyun” (BAG)
kop ²⁴⁶ : “Hep, tamamıyla, çok” (KT G 2; 3; 9; 10; KT K 1; 7; 10; KT D 2; 14; 30; 34; 38; KT GD; KT KD; BK G 12; BK G 1; BK K 2; 7; 14; BK D 3; 12; 24; 28; T 42; 46; O 12; E30II a 3)	köp: “Çok” (BGA)
korgan ²⁴⁷ : “Sığınak; kale” (KT K 8; BK D 31; BK D 40)	korgan: “Gözetleme delikleri olan sığınak” (DGA, KGA)
kork- ²⁴⁸ : “Korkmak” (T 39; T 41; O 7)	kork-, gork-, gorh-: “Korkmak” (BAG)
köç- ²⁴⁹ : “Göçmek” (Tar. B 4)	köç-, göç-, göş-: “Göçmek, taşınmak; kızın evlenmesi; ihtiyarlamak” (BAG)
kök ²⁵⁰ : “Gök; gök rengi, mavi, yeşil, boz” (KT D 1; 3; BK D 2; BK K 12; BK G 12; BK D 4; T 15; Tar. D 4; Tar. B 3; E10 10)	kök, gök, göv, göy, göğ, gö: “GöE138üzü; mavi; ham meyve; yeşil, yemyeşil” (BAG)
köl ²⁵¹ : “Göl” (KT D 34; KT K 2; ŞU D 6; ŞU G 2; 3; 6; Tes K 3; Tar. D 2)	köl, göl: “Göl” (BAG)
kölek ²⁵² : “Gölek, küçük göl, bataklık, gölcük” (T 15)	kölek, gölek: “Yağmur sularının toplandığı küçük çukur; küçük su birikintisi, gölcük; tarla içerisinde bulunan su havuzu, bataklık” (BAG)
kömür ²⁵³ : “Kömür” (Tar. D 7; ŞU K 8)	kömür, komür: “Kömür” (BGA, DGA)
köñül ²⁵⁴ : “Gönül; insanın iç dünyası” (KT	göñül, gönül: “Gönül” (BAG)

²⁴¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 152.²⁴² Talat Tekin, age, 2006, s. 152.²⁴³ Talat Tekin, age, 2006, s. 152.²⁴⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 153.²⁴⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 153.²⁴⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 153.²⁴⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 153.²⁴⁸ Hatice Şirin User, age, 2009, s. 352.²⁴⁹ Hatice Şirin User, age, 2009, s. 388; Arpad Berta, age, 2010, s. 246; Erhan Aydın, age, 2011, s. 101.²⁵⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 154.²⁵¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 154; Arpad Berta, age, 2010, s. 280; Erhan Aydın, age, 2011, s. 101.²⁵² Talat Tekin, age, 1994, s. 62.²⁵³ Arpad Berta, age, 2010, s. 275; Erhan Aydın, age, 2011, s. 101.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

K 11; KT G 12; T 15; 32)	
kör ²⁵⁵ : “Görmek, bakmak; tabi olmak, bağımlı olmak” (KT K 10; KT D 8; 19; 30; KT G 2; 11; 12; 13; BK K 2; 8; 14; 15; BK D 2; 16; 24; 39; T 1; 26; 31; ŞU G 3; ŞU D 10; 11; KÇ 3; E30II d 2; Su. 8; Su. 11; Aç. c 2)	kör-, gör-, gür-, gö- : “Görmek; beslemek, bakmak, ilgilenmek” (BAG)
kötür ²⁵⁶ : “Kaldırmak, götürmek; yükseltmek; hükümdar ailesini ululamak” (KT D 11; 25; BK D 10; 21)	götür-, götür-, götü- : “Götürmek; dayanmak” (BAG)
köz ²⁵⁷ : “Göz” (KT K 10; 11; BK D 2)	göz, goz : “Göz, nazar” (BAG)
kubra-/kubran-/kubrat ²⁵⁸ : “Toplanmak, bir araya gelmek; boylar arasındaki birliği sağlamak” (KT G 10; KT D 12; BK K 7; BK D 11; T 4; ŞU K 5; KÇ 27)	kubar-, gubar- : “Gururlanmak, böbürlenmek; karşı gelmek” (BAG)
kul ²⁵⁹ : “Erkek esir, köle” (KT D 7; 20; 21; 24; KT K 9; BK D 7; 17; 18; 20; ŞU D 1; ŞU G 9; E30II a 1; Gür.)	kul, gul : “Kul, köle” (BAG)
kulkak ²⁶⁰ : “Kulak” (BK K 11; BK G 12)	kulak, gulak, gulah : “Kulak” (BAG)
kum ²⁶¹ : “Kum; çöl” (T 7; ŞU K 8; Tar. D 7)	gum : “Kum” (BAG)
kuz ²⁶² : “Kuzey; dağların kuzey yamacı” (T 7; Tar. B 5)	kuz, guz : “Soğuk ve güneş görmeyen yer; gölgelik; nemli, ıslak yer” (BAG)
küç ²⁶³ : “Güç, kuvvet” (KT D 8; 9; 10; 12; 30; KT B; BK D 2; 8; 9; 11; T 52; ŞU D 5; O 5; O 11; Tar. B 4; E28 a 2; E30II a 1; E11 d 1)	güç, guç, güj : “Güç, kuvvet; çetin; takat” (BAG)
küçlög ²⁶⁴ : “Güçlü, kuvvetli” (T 20; O 12)	güşlü : “Güçlü, kuvvetli” (BAG)
küdegü ²⁶⁵ : “Damat, güveyi” (E 36)	güvegü, güyevü, güvegi, göveği, güveyi, güvey, güve, güvā, güvā, guyā, güyo : “Güvey, damat” (BAG)
kümüş ²⁶⁶ : “Gümüş” (KT G 5; KT GB; BK K 11; BK G 11; KT K 12; T 48; Ta. V 2; E11 d 1)	gümüş, gümüş : “Gümüş” (BAG)
kün (I) ²⁶⁷ : “Gün, güneş” (BK GD; BK GB;	kün, gün : “Gün, güneş” (BAG)

²⁵⁴ Talat Tekin, age, 1994, s. 62; Talat Tekin, age, 2006, s. 154.

²⁵⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 154.

²⁵⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 154.

²⁵⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 155.

²⁵⁸ Talat Tekin, age, 1994, s. 62; Talat Tekin, age, 2006, s. 155; Arpad Berta, age, 2010, s. 274; Erhan Aydın, age, 2011, s. 101.

²⁵⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 155.

²⁶⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 155.

²⁶¹ Talat Tekin, age, 1994, s. 62; Erhan Aydın, age, 2011, s. 101.

²⁶² Talat Tekin, age, 1994, s. 62; Erhan Aydın, age, 2011, s. 101.

²⁶³ Talat Tekin, age, 2006, s. 156.

²⁶⁴ Talat Tekin, age, 1994, s. 62; Arpad Berta, age, 2010, s. 215.

²⁶⁵ Drevnetyurkskiy Slovar', 1969, s. 324a.

²⁶⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 156.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

BK G 1; BK K 2; 11; 27; BK D 8; KT K 12; KT G 2; 8; KT GD; T 22; 27; 39; ŞU G 7; ŞU D 1; İh. A. a 2; E11 a 2; E10 10; Ba. III 3)	
kün (II) ²⁶⁸ : “Halk; akraba” (E 31; E11 C 2)	el gün, il gün : “Hısım, akraba, eş dost; herkes” (BGA)
küni ²⁶⁹ : “Haset, kıskançlık” (BK D 30)	günü, günüle-, günüle- : “Kıskançlık, haset; kıskanmak” (BAG)
künlük ²⁷⁰ : “Günlük” (ŞU D 9; Tar. B 2)	günlük, günlük, günlh, günlug : “Günlük” (BAG)
küntüz ²⁷¹ : “Gündüz” (KT D 27; BK D 22; T 12; T 52)	gündüz, gündiz, günüz : “Gündüz” (BAG)
kür ²⁷² : “Gür, sık” (ŞU D 10)	kür, gür : “İçine girilmeyecek kadar sık orman, çalılık, fundalık yer; ormanlık, çalılık” (BAG)
küt ²⁷³ : “Beklemek” (ŞU D 5)	küt-, güt-, güd- : “Hayvan otlatmak; gözetlemek bir işi ya da düşünceyi izlemek” (BAG)
küz ²⁷⁴ : “Güz, sonbahar” (ŞU D 8)	güz, guz : “Güz, sonbahar” (BAG)
men ²⁷⁵ : <i>krş. ben</i> “Ben, 1.Tekil şahıs zamiri” (KT G 11; KT D 9; 27; BK G 3; 9; BK GB; BK B 6; BK K 9; BK D 8; 22; 33; 34; 36; T 10; 11; 12; ŞU D 10; 12; ŞU G 9; Su. 2; Su. 3; E28 C 1; E28I a 1; E28I a 3; E28I C 1; E30II b 3; E30II d 1; E30II d 2)	men, ben : “Ben, 1.Tekil şahıs zamiri” (BGA, KGA)
meñkü ²⁷⁶ : <i>krş. beñgü</i> . “Ebedî, sonsuz; ebedî olarak” (E138 5)	bengü, bengu, bekgü : “Anıt” (BGA)
ne ²⁷⁷ : “Ne, hangi, niye?” (KT D 9; BK D 9; 28; T 14; 32; 39; 57)	ne, ni : “Niçin, ne, neden, niye?” (BAG)
neke ²⁷⁸ : “Niye, niçin?” (T 38; 39)	neye, niye : “Neden, niçin, niye?” (BAG)
neñçe ²⁷⁹ : “Ne kadar, nice, pek çok” (BK K 9)	nence, nince : “Ne kadar; çok kalabalık” (BGA)

²⁶⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 156.

²⁶⁸ Drevnetyurkskiy Slovar', 1969, s. 326b.

²⁶⁹ Hatice Şirin User, age, 2009, s. 388.

²⁷⁰ Arpad Berta, age, 2010, s. 282; Erhan Aydın, age, 2011, s. 101.

²⁷¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 157.

²⁷² Hatice Şirin User, age, 2009, s. 178.

²⁷³ Arpad Berta, age, 2010, s. 279; Erhan Aydın, age, 2011, s. 101.

²⁷⁴ Arpad Berta, age, 2010, s. 281; Erhan Aydın, age, 2011, s. 101.

²⁷⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 158.

²⁷⁶ Drevnetyurkskiy Slovar', 1969, s. 343a.

²⁷⁷ Talat Tekin, age, 1994, s. 63; Talat Tekin, age, 2006, s. 158.

²⁷⁸ Talat Tekin, age, 1994, s. 63.

²⁷⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 158.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

oba ²⁸⁰ : “Oba” (Ta. II 3)	oba : “Yabancı; komşu; ova, tepe, yayla; beş on evli köy; mağaza; ağıl; gezmeye gidilen yer” (BAG)
oçuk ²⁸¹ : “Ocak” (T 8)	oçak, ocak : “Ocak; ateş; sacayak; eski ve soylu aile” (BAG)
oglan ²⁸² : “Çocuklar; oğullar” (KT G 1; KT K 11; KT GD; BK K 1; Su. 9)	oglan, oğlan, uğlan, ovlan, olan : “Oğlan, erkek çocuk” (BAG)
ogul ²⁸³ : “Çocuk, evlat; bir unvan niteleyicisi” (KT D 1; 5; 7; 24; KT K 10; 13; BK D 2; 3; 6; 7; 18; 20; 24; 38; BK K 10; 15; BK G 3; 9; KT D 14; T 44; 46; 47; ŞU D 7; ŞU B 3; O 4; 11; KÇ 5; 13; 21; 22; 26; Tes B 5; Tes B 6; Su. 2; Su. 10; Su. 11; Tar. K 4; Alt. I b 3; Alt. II a 1; İh. A. b 2; Ta. II 6; Ta. II 7; Ta. III 2; Ta. V 2; Ba. III 1; Ba. III 4; E13 a 1; E13I 2; E13II 2; E17III 1; E22 1; Aç. a 2; E30 b 1; E30I 5; E30II b 2; E30II b 5; E30II b 6; E10 12; E 31; E11 a 1; UK 1)	ogul, oğul, ovul, ol : “Oğul, erkek çocuk” (BAG)
oguz ²⁸⁴ : “Eski Türk boylarından biri” (KT G 2; KT K 4; 6; 7; 8; 13; KT D 14; 22; 28; BK D 1; 12; 18; 23; 29; 32; 33; 34; 35; 38; T 7; 8; 9; 10; 12; 14; 15; 16; 22; 49; 62; ŞU G 8; ŞU D 1; 3; ŞU B 8; ŞU K 3; 5; ŞU D 10; KÇ 16; O 5; 6; Tar. D 2; Tar. K 1)	oğuz : “Cana yakın olmayan kimse; uslu kimse; anlayışı kıt olan; bilgisiz, beceriksiz, ahmak, saf, kolay kandırılan” (BGA, DGA)
ok ²⁸⁵ : “Ok” (KT D 33; KT D 36)	ok, oh : “Ok; oklava; kemeç yayı” (BAG)
okı ²⁸⁶ : “Çağırarak, davet etmek” (BK D 28)	oku-, ohu- : “Çağırarak, davet etmek” (BAG)
ol ²⁸⁷ : “O, onlar; fiil çekim ögesi” (KT G 3; 7; 8; 13; KT K 2; 4; 8; KT D 16; 21; 24; 25; 32; 33; 34; 36; 38; BK K 2; 6; 15; BK D 14; 18; 20; 21; 25; 27; 38; T 10; 12; 20; 21; 22; 24; 27; 30; 33; 34; 35; 42; 47; ŞU G 4; 6; Tes K 2; Tar. K 5)	ol, o, u : “O, işaret zamiri ve sıfatı” (BAG)
olur ²⁸⁸ : “Oturmak; tahta geçmek; hüküm sürmek; yurt tutup oturmak” (KT GD; KT B; KT D 1; 3; 5; 16; 17; 26; KT G 1; 3; 4; 8; 9; BK D 2; 3; 6; 14; 15; 36; BK K 1; 2; 6; 7; 9; BK G 9; 13; T 7; 8; 9; 12; 18; 22; 31; 32; 34; 52; 62; ŞU B 3; ŞU K 2; 3; 4;	oltur-, otur-, otur-, ottur-, otu- : “Oturmak” (BAG)

²⁸⁰ Hüseyin Namık Orkun, 1994, age, s. 820.

²⁸¹ Talat Tekin, age, 1994, s. 63.

²⁸² Talat Tekin, age, 2006, s. 158.

²⁸³ Talat Tekin, age, 2006, s. 158.

²⁸⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 159.

²⁸⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 159.

²⁸⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 159.

²⁸⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 160.

²⁸⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 160.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

ŞU D 10; KÇ 14; Tes B 6; Tes K 1; Tes K 5; Tes D 1; 4; 6; Tar. D 1; 4)	
on ²⁸⁹ : “On sayısı (10)” (KT G 12; KT K 7; 13; KT D 19; BK K 15; BK D 16; T 26; 36; Su. 5)	on, om, uñ : “On (10)” (BAG)
opla ²⁹⁰ : “Atılmak; düşman üstüne şiddetle hücum etmek” (KT K 2; 3; 4; 5; KT D 32; 36; KÇ 5; 10; 11; 15; 19; 23)	hopla- : “Zıplamak, fırlamak, sıçramak; arkaya, sırtı almak” (BGA)
ordu ²⁹¹ : “Hükümdarın karargâhı, merkezi” (KT K 8; KT K 9)	ordu, ordulu, ordugâh : “Ordu; dağlarda yaşayan aileden büyük topluluk, oymak” (BGA)
ortu ²⁹² : “Orta” (KT G 2; BK K 2)	ortu, orta, orda : “Orta” (BAG)
ot ²⁹³ : “Ateş” (KT D 27; 37; BK D 22; 27)	ot, od : “Ateş” (BGA, DGA)
otaç ²⁹⁴ : “Hekim, doktor” (E152 3)	otacı : “Doktor; ev ilacıyla göz hastalığını iyileştiren göz doktoru” (BGA)
otuz ²⁹⁵ : “Otuz (30)” (KT KD; KT G 1; KT K 1; 2; KT D 4; 14; 18; 34; BK D 5; 15; 25; 26; 28; 29; 34; 38; BK G 2; 9; 10; T 19; 51; Tes D 3; Ta. II 1; E30II c 2; Uy. b 2)	otuz, otız, ottız : “Otuz (30)” (BAG)
oz ²⁹⁶ : “Geçmek, aşmak; kurtulmak” (KT K 7; BK D 28; 31)	oz- : “Büyümek, yükselmek; öne geçmek, yarışı kazanmak” (BGA)
öd (I) ²⁹⁷ : “Zaman” (KT G 1; KT D 21; 40; KT K 10; BK D 18)	öd : “Zaman” (BGA)
öd (II) ²⁹⁸ : “Öd, safra kesesi; yürek, kalp” (BK D 29)	öd, öt : “Yüreklilik; yürek, kalp, öd” (BAG)
ög ²⁹⁹ : “Anne” (KT K 9; KT D 11; 25; 31; BK D 10; 21; E28 c 1; E28I b 1; E13 a 2)	ök : “Anne; anne ve baba; anasız çocuk, öksüz” (BAG)
ög ³⁰⁰ : “Övmek” (BK G 15)	ög-, öy- : “Yüceltmek, övmek” (BAG)
ögsüz ³⁰¹ : “Anasız, öksüz (at için kullanılmıştır)” (KT K 9)	ögsüz, öksüz, ösüz : “Anasız, öksüz” (BAG)
ögün ³⁰² : “Övünmek, sevinmek” (Ç 6)	ögün-, öğün- : “Kendini övmek, övünmek; sevinmek” (BGA, DGA)
ögüz ³⁰³ : “İrmak, nehir” (KT G 3; KT D 17; 37; 39; BK K 3; BK D 15; 20; 27; 30; T	öz : “Su arkı; dere, çay, ırmak; küçük göl; pınar, kaynak; sulak yer” (BAG)

²⁸⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 160.

²⁹⁰ Osman Fikri Sertkaya, “Köl Tigin ve Köl-İç-Çor Kitabelerinde Geçen ‘oplayu tegmek’ Deyimi Üzerine”, *Journal of Turkish Studies* VII, s. 369-375; Talat Tekin, age, 2006, s. 161; Arpad Berta, age, 2010, s. 24.

²⁹¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 161.

²⁹² Talat Tekin, age, 2006, s. 161.

²⁹³ Talat Tekin, age, 2006, s. 161.

²⁹⁴ Doğan Aksan, age, 2000, s. 63.

²⁹⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 161.

²⁹⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 161.

²⁹⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 162.

²⁹⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 162.

²⁹⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 162.

³⁰⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 162.

³⁰¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 162.

³⁰² Hatice Şirin User, age, 2009, s. 352.

16; 18; 19; 35; 37; 44; ŞU K 3; 8; ŞU G 1; Tar. D 3; 7)	
öl- ³⁰⁴ : “Halktan veya düşmandan birinin ölmesi; çok acı çekmek” (KT K 10; KT G 6; 7; 8; 9; 10; KT K 4; 6; KT D 19; 20; 27; 28; 29; 33; BK K 5; 6; 7; 8; BK D 2; 16; 17; 23; 31; 33; 37; T 3; 11; 16; ŞU D 5; O Ek Yazıt 3-7; Su. 8; Tar. G 4; Aç. b 1; E30I 5; HT X 3; E4I b 4; E22I 3; E10 3; İh. A. c 2)	öl-, ül-: “Ölmek; acı ve ıstırap çekmek” (BAG)
ölüg- ³⁰⁵ : “Ölü, cenaze” (KT K 9; İh. A. b 1; Aç. a 1)	ölü, öli, ülü: “Ölü” (BAG)
ölür- ³⁰⁶ : “Öldürmek” (KT D 10; 36; 38; 40; KT K 1; 2; 7; BK K 9; BK G 1; 3; 7; 9; T 7; 10; 11; 21; 28; 30; 42; KÇ 5; 18; E1I d 2; E27 b 2)	öldür-, öldir-, üldür-: “Öldürmek” (BAG)
öñ ³⁰⁷ : “Ön; doğu” (KT D 4; BK D 5; BK G 13; T 7; 10; 14; 17; 20; ŞU K 6; ŞU G 7; O 2; Tes K 5; Tes D 5, Tar. B 3)	öñ, ön, ög: “Ön taraf” (BAG)
ör- ³⁰⁸ : “Yükselmek, kalkmak; baş kaldırmak, isyan etmek” (KT B)	ör-: “Gözetlemek, pusuya düşürmeye çalışmak; kavga etmek; öfkeli konuşmak” (BGA)
örgi- ³⁰⁹ : “Yapmak, inşa etmek” (ŞU G 10)	örü-: “Yapmak” (BGA)
ört ³¹⁰ : “Ateş, alev” (T 40)	ört, öt: “Ateş, duman” (BGA)
ötle- ³¹¹ : “Öğütlemek, öğüt vermek” (O 11)	ötle-, öğütle-: “Öğüt vermek, tavsiyede bulunmak” (BGA, DGA)
ötrü ³¹² : “-dan sonra, -dan dolayı, o yüzden” (T 12; T 16; ŞU G 5)	ötrü, ötürü, ötüri: “Dolayı, için, ötürü” (BAG)
ötün- ³¹³ : “Arz etmek, ricada bulunmak” (T 12; T 14; T 15; T 18; T 25; O 8; Tar. G 4)	ötün-: “Yalvarmak, dilemek; acındırmak” (BGA)
öz ³¹⁴ : “Kendi; benlik, öz; bir unvan niteleyicisi” (KT KD; KT D 3; 17; 26; 27; 30; 38; KT K 10; KT G 9; BK D 2; 4; 14; 17; 21; 22; BK K 7; 9; BK G 15; BK B 7; T 1; 6; 13; 15; 17; 54; 55; 56; 59; ŞU K 6; ŞU B 8; KÇ 21; 23; Tar. B 6; Alt. I a 3; Ta. I 4; Aç. c 3)	öz: “Kendi; mecazen gönül” (BAG)

³⁰³ Hatice Şirin User, age, 2009, s. 226.

³⁰⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 162.

³⁰⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 163.

³⁰⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 163.

³⁰⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 163.

³⁰⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 163.

³⁰⁹ Arpad Berta, age, 2010, s. 287; Erhan Aydın, age, 2011, s. 102.

³¹⁰ Talat Tekin, age, 1994, s. 64.

³¹¹ Arpad Berta, age, 2010, s. 215.

³¹² Talat Tekin, age, 1994, s. 64; Erhan Aydın, age, 2011, s. 102.

³¹³ Talat Tekin, age, 1994, s. 64; Erhan Aydın, age, 2011, s. 102.

³¹⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 163; Erhan Aydın, age, 2011, s. 102.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

özge ³¹⁵ : “Başka, diğer” (Ta. II 5)	özge, özke : “Başka, yabancı; taşra” (BAG)
özlük ³¹⁶ : “Kişiye ait olan her şey; şahsî” (BK K 11; BK G 12; KÇ 4; 15; E28 a 3)	özlük : “Kişilik; gurur; kimlik cüzdanı” (BGA, KGA)
sab ³¹⁷ : “Söz, haber, bilgi” (KT G 1; 2; 5; 6; 7; 9; 11; 12; BK K 1; 4; 5; 6; 7; 8; 14; BK D 1; 39; BK G 13; T 9; 12; 22; 29; 30; 33; 34; 35; 36; 42; E30II a 2)	sav : “Söz, laf, dedikodu; sohbet, muhabbet; bilgi, haber; mektup” (BAG)
saç ³¹⁸ : “Saç” (BK G 12; Aç. b 2)	saç, saş : “Saç” (BAG)
sakin ³¹⁹ : “Düşünmek; kaygılanmak, sakınmak” (BK D 2; 9; 33; 35; BK B 6; KT D 10; KT K 10; 11; T 5; 6; 22; 24; ŞU B 7; ŞU K 11; O 10; Tar. G 3; İh. A. b 4)	sakin-, sahin- : “Sakınmak” (BGA, DGA)
sañç ³²⁰ : “Ucu sivri bir nesneyi batırmak, saplamak; düşmanda ölümcül yara açmak” (KT K 2; 5; 6; 8; 9; KT D 36; BK D 26; 30; 31; 32; 37; T 28; ŞU D 1; 2; 3; 4; 6; ŞU G 5; 6; 8; 9; 12; ŞU B 6; 7; KÇ 5; 10; 15; 19; 20; 22)	sañç-, sanc- : “Saplamak, batırmak; hayvanın ısırması, sokması” (BAG)
saña ³²¹ : “Sana” (T 32)	saña, sağa, sā : “Sana” (BAG)
sarıg ³²² : “Sarı” (T 48; E41 a 5)	sarı, saru, sari : “Sarı” (BAG)
sebin ³²³ : “Sevinmek” (BK D 2; Ç 6)	sevin-, sevün- : “Sevinmek” (DGA)
sekiz ³²⁴ : “Sekiz (8)” (BK D 14; 24; 26; BK G 2; ŞU B 3; 7; ŞU D 1; 3; ŞU G 1; KÇ 3; Tar. D 3; Tar. D 5; E11 b; E13 a 1; Aç. c 4; E10 2; E10 5)	sekiz, sekkiz, seggiz : “Sekiz (8)” (BAG)
semiz ³²⁵ : “İyi beslenmiş hayvan, semiz” (T 5; T 6)	semüz : “Besili, semiz, şişman” (BGA)
sen ³²⁶ : “İkinci tekil şahıs eki; fiil çekim ögesi” (KT G 8; BK K 6; 14; ŞU D 5)	sen : “İkinci tekil şahıs zamiri” (BAG)
señir ³²⁷ : “Yer adı; tepe; dağ sırtı; yamaç” (KK 2; 4; 5)	señir, senir, seğir, senri : “İki dağ arasındaki sırt; yükseklik; tepe, doruk; dağ sırtı, bayır; sıradağ” (BAG)
sı ³²⁸ : “Kırmak” (KT D 36; KT G 11; BK K 14; T 19; KÇ 21)	sı- : “Kırmak; sözü, emri, yemini bozmak” (BAG)
sık ³²⁹ : “Sıkıştırmak; savaşta düşmanı zor	sık-, sıh- : “Sıkma, sıkıştırmak, sıkılmak”

³¹⁵ Hüseyin Namık Orkun, 1994, age, s. 831.

³¹⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 164; Arpad Berta, age, 2010, s. 23.

³¹⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 164.

³¹⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 164.

³¹⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 164.

³²⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 165.

³²¹ Talat Tekin, age, 1994, s. 65.

³²² Talat Tekin, age, 1994, s. 65.

³²³ Talat Tekin, age, 2006, s. 165.

³²⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 165.

³²⁵ Talat Tekin, age, 1994, s. 65.

³²⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 165.

³²⁷ Hüseyin Namık Orkun, 1994, age, s. 914.

³²⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 165.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

durumda bırakmak” (ŞU D 4)	(BAG)
sıgar ³³⁰ : “Ordunun iki bölümünden biri, uç; yarı, yüzde elli” (BK D 32; T 40; ŞU D 3; 6; 7)	sıgar, sınar : “Eşdeğer, benzer, denk; sıra, dizi” (BGA)
sıpa ³³¹ : “Bir yaşındaki eşek yavrusu; bir unvan niteleyicisi” (Tar. K 3)	supa, supa, zıpa : “Sıpa” (BGA)
siz ³³² : “Siz; fiil çekim ögesi” (KT D 34; KT G 11; BK K 8; ŞU D 10; Tar. G 5; IHN, İh. A. b 3; Uy. Ta. 1; E 31; E 32; Ba. I 3; E11 a 2; E11 c 1; E11 c 5; Aç. a 3; Aç. a 4; Aç. d.; E30I 5; E27 a 3; E27 b 1; E10 3; E10 6; E10 9; E10 10; E10 12; Ta. I 1; Ta. IV; Ta. V 1; E41 a 1; E41 a 3; E41 b 2; E41 b 4; E13I 2; E13II 1; E13II 2; E13V 1; E13V 3; E17II 2; E17II 3; E13X 3; E25 a 2; UK 1)	siz : “Siz, ikinci şahıs çokluk zamiri” (BAG)
sök ³³³ : “Sökmek” (KT D 35; BK D 27; T 25)	sök-, söh-, sük- : “Sökmek; bozmak; başarmak” (BAG)
söz ³³⁴ : “Söz” (ŞU B 5)	söz, soz : “Söz; dedikodu; şarkı, türkü” (BAG)
sözleş ³³⁵ : “Konuşmak, söyleşmek” (KT D 26; BK D 21)	söyleş-, söyleş- : “Konuşmak” (BAG)
sub ³³⁶ : “Su; ırmak” (KT D 11; 19; 20; 24; 27; BK D 10; 16; 17; 22; 35; 40; BK K 13; T 27; 38; ŞU K 2; Tar. G 5; Tar. B 4; E11 c 1)	suv, suy, su, sü : “Su” (BAG)
subsuz ³³⁷ : “Susuz, çorak yer” (BK GD)	susuz, sussuz : “Susuz, susamış, kurak” (BGA, DGA)
suğa ³³⁸ : “Bir çeşit ördek” (E28 b 3)	sun, sona : “Bir cins ördek” (BAG)
süçig ³³⁹ : “Tatlı, hoş” (KT G 5; 6; BK K 4; 5)	süci, sücü, sici : “Şarap” (BGA)
süngü ³⁴⁰ : “Mızrak, süngü” (KT D 35; BK D 26; T 28)	süngü, süngi : “Süngü” (BGA, DGA)
sühük ³⁴¹ : “Kemik” (BK D 20; KT D 24)	sümük, sümik, sümüh : “Kemik” (BAG)
sür ³⁴² : “Sürmek, uzaklaştırmak; düşman kuvvetlerini püskürtmek, kovmak” (KT D 23; BK D 19; ŞU G 2; KÇ 20)	sür- : “Götürmek, ileri itmek, sürdürmek; sürgün olmak; kız kaçırmak” (BAG)

³²⁹ Arpad Berta, age, 2010, s. 279; Erhan Aydın, age, 2011, s. 103.

³³⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 166.

³³¹ Arpad Berta, age, 2010, s. 248; Erhan Aydın, age, 2011, s. 103.

³³² Talat Tekin, age, 2006, s. 166.

³³³ Talat Tekin, age, 2006, s. 166.

³³⁴ Arpad Berta, age, 2010, s. 289; Erhan Aydın, age, 2011, s. 103.

³³⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 167.

³³⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 167.

³³⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 167.

³³⁸ Hüseyin Namık Orkun, 1994, age, s. 852.

³³⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 167.

³⁴⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 167.

³⁴¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 167.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

tabar ³⁴³ : “Mal, davar” (ŞU G 5; Ç 1)	tavar, davar : “Koyun; koyun sürüsü; inek, öküz, katır ve eşeğe verilen ad” (BAG)
tabışgan ³⁴⁴ : “Tavşan; bir yıl adı” (T 8; ŞU D 8)	tavşan, davşan, davişan, davişan : “Tavşan” (BAG)
tag ³⁴⁵ : “Dağ” (KT D 12; 24; BK D 10; 20; BK G 7; 8; BK B 5; T 44; 47; ŞU G 3; ŞU K 8; HT IX 2; Tar. D 7)	tag, tav, dağ, dav, dā : “Dağ; orman” (BAG)
taki ³⁴⁶ : “Dahi, daha, ve” (KT G 13; O 10; Tar. D 9)	dahi, dahi : “Bağlama ve kuvvetlendirmek edatı; doğrulama anlatılan bir kelime” (BGA, DGA)
takıgu ³⁴⁷ : “Tavuk; bir yıl adı” (ŞU K 10; ŞU B 4; Tes B 4; Tar. G 2)	tavik, tavıh, tavuh : “Tavuk” (BAG)
tam ³⁴⁸ : “Duvar” (KT GD)	tam, dam : “Ahır; dam; tek katlı köy evi; büyük boş oda; kapalı yer; ambar” (BA)
tamgaçı ³⁴⁹ : “Mühürdar” (KT K 13)	tamgacı : “Yazman, kâtip” (DGA)
tañ ³⁵⁰ : “Tan vakti, şafak” (T 35)	tan, dan : “Sabah vakti, tan; ufuk” (BAG)
tapıg ³⁵¹ : “Hizmet” (ŞU B 5)	tapuk : “Boyun eğme, gönül verme; hizmet etme” (BGA)
tapla ³⁵² : “Tasvip etmek, onaylamak, kabul etmek” (BK D 35)	tapla- : “Uygun bulmak, bir işin olabileceğine inanmak, akli yatmak” (BGA)
tarıglag ³⁵³ : <i>krş. tarlag</i> “Tarla” (Tar. B 4)	tarla, talla, tāla : “Tarla” (BAG)
tarlag ³⁵⁴ : <i>krş. tarıglag</i> “Yer adı?” (UKK 2; UKK 3)	tarla, talla, tāla : “Tarla” (BAG)
taş (I) ³⁵⁵ : “Dış; insanın dışı, dış görünüşü” (KT G 12; KT D 26; BK D 21; BK K 14; ŞU G 4; T 13; E41 a 2)	tış, tiş, dış : “Dış” (BAG)
taş (II) ³⁵⁶ : “Taş; mezar taşı; taşlık yer” (KT G 11; 12; 13; KT GB; KT K 13; KT GD; KT KD; BK K 8; 13; 14; 15; BK B 7; T 4; ŞU D 10; O Ek Yazıt 1-2; Tar. B 2; Tar. B 3; E34)	taş, daş : “Taş; kıymetli taşlar; el değirmeni” (BAG)

³⁴² Talat Tekin, age, 2006, s. 167.

³⁴³ Arpad Berta, age, 2010, s. 285.

³⁴⁴ Talat Tekin, age, 1994, s. 66; Arpad Berta, age, 2010, s. 281.

³⁴⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 170.

³⁴⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 170.

³⁴⁷ Erhan Aydın, age, 2011, s. 103.

³⁴⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 170.

³⁴⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 170.

³⁵⁰ Talat Tekin, age, 1994, s. 66.

³⁵¹ Erhan Aydın, age, 2011, s. 103.

³⁵² Hatice Şirin User, age, 2009, s. 392.

³⁵³ Arpad Berta, age, 2010, s. 246.

³⁵⁴ Hüseyin Namık Orkun, 1994, age, s. 857.

³⁵⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 171.

³⁵⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 171.

taşra ³⁵⁷ : “Merkezin dışı; dışarı” (KT D 11; 26; BK D 10; 21)	taşra : “Yüz numara, ayak yolu, hela” (BGA)
tat ³⁵⁸ : “Yabancı; kendi boyundan ya da milletinden olmayan” (KT G 12; BK K 15; E28 b 3)	tat : “Dilsiz; kekeme; çirkin, sevimsiz, kaba kimse; şaşkın, aptal; Acem, Şii” (BAG)
tay ³⁵⁹ : “At yavrusu; bir unvan niteleyicisi” (BK G 11; ŞU D 5; ŞU K 11; Tar. B 6; Tar. K 3)	tay, day : “1-3 yaş arasındaki at yavrusu; at, eşek yavrusu” (DGA)
te ³⁶⁰ : <i>krş. ti-</i> “Demek, söylemek” (T 5; 15; 20; 21; 22; 23; 24; 25; 26; 29; 30; 31; 33; 34; 35; 37; ŞU G 4; ŞU B 5; O 7; Tar. D 6; Tar. K 5)	de- : “Demek, söylemek” (BAG)
tebe ³⁶¹ : “Deve” (T 48)	teve, devi, deve : “Deve” (BAG)
teg ³⁶² : “Gibi, benzer” (KT G 1; KT K 10; KT D 5; 12; 31; BK G 13; BK K 1; BK D 1; 5; 6; 11; T 8; 13; KÇ 9; Tar. K 1; Aç. b 2)	tek : “Gibi; değin; kadar” (BAG)
teg ³⁶³ : “Ulaşmak, erişmek; saldırmak” (KT K 2; 3; 4; 5; 8; KT D 32; 33; 34; 36; 37; 40; BK D 30; BK G 8; BK GD; T 11; 35; 39; O 9; 10; 11; KÇ 5; 10; 11; 15; 19; 23; Su. 5; Tes B 5; Tes D 3; E10 11; E28 c 2; Aç. b 4)	tek-, teğ-, deg-, dē-, tē- : “Vurmak, sıçramak” (BAG)
tegi ³⁶⁴ : “-e kadar, değin” (KT G 3; 4; 6; 12; KT D 2; 8; 17; 21; 39; BK K 2; 3; 4; 11; 15; BK D 3; 4; 8; 15; 18; BK GD; T 45; ŞU D 3; 4; 9; KÇ 16; O 2)	teki, deki : “Gibi; kadar” (BGA, DGA)
tegin ³⁶⁵ : <i>krş. tigin</i> “Kağanın erkek kardeşlerine verilen unvan, prens” (Tar. D 6)	tekin : “Uslu; uyanık; gizli, saklı” (BAG)
tegre ³⁶⁶ : “Çevre, etraf” (T 8)	tekre, tikre : “Çevre, bölge” (BGA)
teğür ³⁶⁷ : “Götürmek, ulaştırmak, iletmek” (T 19; T 47)	değir- : “Duyurmak, bildirmek, ulaştırmak; değdirmek” (BGA)
tel ³⁶⁸ : “Delmek; yerin yarılması” (KT D 22; BK D 18)	del- : “Delmek, delik açmak; içine işlemek” (DGA)
temir ³⁶⁹ : “Demir” (KT G 4; KT D 2; 8; 17; KT D 39; BK K 3; BK D 4; 8; 15; T 45; 46)	temir, demir, demür : “Demir” (BAG)
teğri ³⁷⁰ : “Tanrı; gök, göE138üzü; bir unvan	tanrı, tağrı, tani, tări : “Tanrı” (DGA)

³⁵⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 171.

³⁵⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 171.

³⁵⁹ Erhan Aydın, age, 2011, s. 104.

³⁶⁰ Talat Tekin, age, 1994, s. 66.

³⁶¹ Arpad Berta, age, 2010, s. 77.

³⁶² Talat Tekin, age, 2006, s. 172.

³⁶³ Talat Tekin, age, 2006, s. 172.

³⁶⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 172.

³⁶⁵ Erhan Aydın, age, 2011, s. 104.

³⁶⁶ Talat Tekin, age, 1994, s. 66.

³⁶⁷ Talat Tekin, age, 1994, s. 66.

³⁶⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 173.

³⁶⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 173.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

niteleyicisi” (KT G 1; 9; KT GB; KT GD; KT KB; KT K 4; 10; KT D 1; 10; 11; 12; 15; 22; 25; 29; BK G 13; BK B 3; BK K 1; 7; 9; 10; 12; BK D 1; 2; 10; 11; 13; 14; 18; 21; 23; 29; 33; 35; T 2; T 3; T 6; T 16; T 38; T 40; 53; ŞU K 1; ŞU D 1; 2; ŞU G 9; O 3; 10; O 11; HT VIII; HT IX 1; E13 b 2; E13I 3; E13V 3; Tar. D 4; Tar. B 3; Tar. K 2; İh. A. c 1; Gür.; Uy. Ta. 2; E 32; 3; E30II b 1; E10 10; Ba. III 3)	
ter ³⁷¹ : “Ter” (T 52)	ter : “Ter; tifo” (BGA, KGA)
teril ³⁷² : <i>krş. tiril-</i> “Toplanmak, bir araya gelmek” (T 28; T 36)	deril : “Toplanmak; derli toplu olmak” (BGA)
teyey ³⁷³ : “Sincap” (BK K 12; BK D 10)	teyin, tiyin, deyin, değin : “Sincap” (BAG)
teyin ³⁷⁴ : <i>krş. tiyin</i> “Diye” (T 6; T 17; T 23; T 24; T 39; T 40)	deyin : “Diye” (BGA, DGA)
tez ³⁷⁵ : “Kaçmak; geri çekilmek” (BK D 37; 38; 40; 41; KT D 34; T 38; 43; ŞU K 11; ŞU G 10; ŞU G a; Tar. G 3)	tez : “Kaçmak; bulunduğu yerden ya da sürüden ayrılıp uzaklaşmak; yolunu şaşırmak; koşmak” (BAG)
tezig ³⁷⁶ : “Çabuk, tez” (Kız. Çrz. 2)	tezik : “Çabuk, tez” (BGA)
tıgla ³⁷⁷ : “Dinlemek” (KT G 2)	dinle-, dine-, dine- : “Dinlemek” (BAG)
ti ³⁷⁸ : <i>krş. te-</i> “Demek, söylemek” (BK D 8; 9; 32; 40; 41; KT D 9; 10; KT G 7; KT K 11; T 5; 9; 10; 11; 12; 30; 32; 33; 36; 38; 39; ŞU D 2; 5; 10; 11; ŞU G 1; KÇ 23)	di-, te-, de- : “Demek, söylemek” (BAG)
tigin ³⁷⁹ : <i>krş. tegin</i> “Kağanın erkek kardeşlerine verilen unvan, prens” (BK GB; BK D 14; 21; 31; KT B; KT GB; KT GD; KT KD; KT D 26; 27; 30; 31; 32; 34; 35; 37; 40; KT K 1; 2; 3; 5; 7; 8; 9; 10; KÇ 24; KÇ 26; ŞU K 9; Tar. D 9; E13II 1)	tekin : “Uslu; uyanık; gizli, saklı” (BAG)
tik ³⁸⁰ : “Dikmek; yazıt dikmek” (KT G 11; KT D 16; 25; BK D 13; BK G 9; 11; Tes G 2; E28 b 1; E11 c 3; E17III 1)	tik-, dik- : “Dikmek” (BAG)
tile ³⁸¹ : “Dilemek, istemek” (T 23)	tile-, dile-, dila- : “Dilemek, istemek; aramak; dua etmek” (BAG)
tir ³⁸² : “Dermek, toplamak, bir araya	dir-, der- : “Toplamak, dermek; ekini biçip

³⁷⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 173.

³⁷¹ Talat Tekin, age, 1994, s. 67.

³⁷² Talat Tekin, age, 1994, s. 67.

³⁷³ Talat Tekin, age, 2006, s. 174.

³⁷⁴ Talat Tekin, age, 1994, s. 67.

³⁷⁵ Talat Tekin, age, 1994, s. 67; Talat Tekin, age, 2006, s. 174.

³⁷⁶ Drevnetyurkskiy Slovar', 1969, s. 558a.

³⁷⁷ Hatice Şirin User, age, 2009, s. 392.

³⁷⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 174.

³⁷⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 174.

³⁸⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 174.

³⁸¹ Talat Tekin, age, 1994, s. 67.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

getirmek; boylar arasında birliği sağlamak” (BK K 8; BK D 11; KT G 10; KT D 12; ŞU K 5)	toplamak” (BAG)
tirig ³⁸³ : “Diri, canlı” (KT GD; KT K 9; ŞU B 1)	diri : “Şişman, etli, yağlı; zengin; canlı” (BAG)
tiril- (I) ³⁸⁴ : <i>krş. teril-</i> “Derilmek, toplanmak” KT D 12; BK D 11; BK D 29; 34; 36; 39; T 33; ŞU G 12; ŞU D 1; ŞU G 3)	deril- : “Toplanmak; derli toplu olmak” (BGA)
tiril- (II) ³⁸⁵ : “Dirilmek, hayata dönmek” (BK D 31; ŞU D 1)	diril-, direl- : “Dirilmek, canlanmak; kuvvetlenmek” (BGA)
tiyin ³⁸⁶ : <i>krş. teyin</i> “Diye” (KT D 11; 27; 28; 39; BK D 10; 16; 17; 20; 21; 22; 23; 33; T 34)	deyin : “Diye” (BGA, DGA)
tod ³⁸⁷ : “Doymak” (KT G 8; BK K 6)	toy-, doy- : “Doymak” (BAG)
tog ³⁸⁸ : “Doğmak, aşmak, geçmek” (KT D 35; 37; 27; Aç. a 2; E28I b 1; E9 2)	toğ-, dog-, doğ-, dov-, do- : “Doğmak, ortaya çıkmak” (BAG)
togu ³⁸⁹ : “Doğu” (KT K 4; BK D 30)	doğı, doğu, dō : “Doğu” (BAG)
tok ³⁹⁰ : “Tok” (KT G 8; BK K 6; T 8)	tok, toh, dok, doh : “Tok” (BAG)
tokı ³⁹¹ : “Vurmak, çarpmak, dövmek; mağlup etmek” (KT K 6; KT G 8; BK D 31; ŞU K 9; ŞU K 11; ŞU D 6; 8; ŞU G 2; 5; ŞU B 2; 3)	toku-, tohu-, doku- : “Dokumak; ağaçtaki meyveyi toplamak için sırkla vurarak düşürmek” (BAG)
tokıt ³⁹² : “Vurdurmak; taş üzerine yazdırtmak, haklettirmek” (KT G 12; 13; BK K 14; 15; ŞU D 8; 9; Tar. B 2; Tar. B 3; O Ek Yazıt 1-2)	tokut-, tohıt- : “Dokutmak; ceviz, pestil eriği vb. meyveleri sırkla vurup düşürmek” (BGA)
tokuz ³⁹³ : “Dokuz (9)” (KT K 4; 6; 9; KT G 2; 3; KT D 14; BK D 12; 34; 35; BK G 9; T 9; ŞU K 3; 5; ŞU D 1; 3; 10; 11; ŞU B 8; E30 b 1; E30II a 4; E30II b 6; E30II c 1; 4)	dokuz, dohuz, dokguz, dohguz, doğuz : “Dokuz (9)” (BAG)
tolgat ³⁹⁴ : “Eziyet çektirmek, sıkıntıya sokmak” (BK K 13)	tola- : “Yağma etmek; kandırmak, aldatmak” (BGA)
ton ³⁹⁵ : “Elbise, giysi” (KT D 26; 29; BK D 21; 23; E41 a 5; E41 b 6)	ton, don : “İç çamaşırı, don; gecelik; kürk” (BAG)

³⁸² Talat Tekin, age, 2006, s. 174.

³⁸³ Talat Tekin, age, 2006, s. 175.

³⁸⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 175.

³⁸⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 175.

³⁸⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 175.

³⁸⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 175.

³⁸⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 175.

³⁸⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 175.

³⁹⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 175.

³⁹¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 175; Erhan Aydın, age, 2011, s. 105.

³⁹² Talat Tekin, age, 2006, s. 176; Erhan Aydın, age, 2011, s. 105.

³⁹³ Talat Tekin, age, 2006, s. 176.

³⁹⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 176.

³⁹⁵ Hatice Şirin User, age, 2009, s. 392.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

toğuz ³⁹⁶ : “Domuz” (KÇ 18; E34I 3)	doğuz, doğuz, donuz : “Domuz” (BA)
torug ³⁹⁷ : “Doru at” (KT D 33; Su. 7)	toru, doru : “Doru at” (BAG)
tök ³⁹⁸ : “Dökmek; düşmanı mağlup etmek” (Tes K 3; Tar. D 2)	tök-, dök- : “Dökmek” (BAG)
töpü ³⁹⁹ : “Tepe, zirve, doruk” (KT D 11; BK D 10)	tepe, depe, deppe : “Tepe, doruk, baş, uç” (BAG)
tört ⁴⁰⁰ : “Dört (4)” (KT GB; KT G 13; KT D 2; 29; BK GB; BK D 2; 3; 15; 24; 30; 36; 38; BK G 8; BK K 9; 10; O 1; KÇ 11; 24; Tar. B 3; E28 b 2; E28I b 2; E17III 1; E30I 3; E10 2)	dört, dörd, döt : “Dört (4)” (BAG)
törü ⁴⁰¹ : “Toplunun yaşamını düzenleyen sözlü yasalar, töre, âdet; tören” (KT D 1; 3; 8; 13; 16; 22; 30; 31; BK D 2; 3; 4; 8; 11; 12; 14; 19; 36; BK K 9; BK K 10; Tar. B 3; E10 6; E38 2)	törü, töre, türe : “Yol, düzen; eğitim, görgü; gelenek, görenek; mahkeme” (BAG)
törü ⁴⁰² : “Türemek; yaratılmak” (KT K 10)	töre-, türe-, dürü-, düre- : “Doğmak, olmak, türemek, büyümeye başlamak; çoğalmak” (BAG)
tug ⁴⁰³ : “Bayrak, sancak” (ŞU D 5; ŞU B 6; ŞU G 9)	tuğ (dik-) : “Üstün gelmek; dileği olmak” (BGA)
tuglug ⁴⁰⁴ : “Bayraklı, sancaklı” (ŞU K 8; ŞU B 7; Tar. D 7)	tugli : “Tuğlu” (DGA)
tul ⁴⁰⁵ : “Dul” (E45 6)	tul, dul : “Dul; boşanmış” (BAG)
tun ⁴⁰⁶ : “Bir unvan niteleyicisi” (Ç 1; Ç 2)	tun : “Saygı gösterilen, saygın” (DGA)
tur ⁴⁰⁷ : “Ayağa kalkmak; bekçilik yapmak” (KÇ 21; ŞU G 6; Tar. G 4; Tar. K 2)	tur-, dur- : “Ayağa kalkmak; durmak, beklemek; saklanmak; Ayakta durmak” (BAG)
turgak ⁴⁰⁸ : “Durulacak yer; bekçi, muhafız” (BK D 40; Tar. K 2)	durak : “Dirlik, düzenlik, güvenlik; durulacak, oturup dinlenilecek yer” (BAG)
turgur ⁴⁰⁹ : “Yaşamısını sağlamak ya da yaşamasına izin vermek” (ŞU D 2)	turgur- : “Bir işi başkasının yardımıyla yapmak” (BGA)
tuş ⁴¹⁰ : “Karşı” (ŞU G 1)	tuş, tuş (ol-) : “Karşı; karşılaşmak, rastlamak” (BGA, DGA)

³⁹⁶ Hatice Şirin User, age, 2009, s. 220, 299.

³⁹⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 176; Arpad Berta, age, 2010, s. 310.

³⁹⁸ Arpad Berta, age, 2010, s. 228, 242.

³⁹⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 177.

⁴⁰⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 176.

⁴⁰¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 176.

⁴⁰² Arpad Berta, age, 2010, s. 184.

⁴⁰³ Erhan Aydın, age, 2011, s. 105.

⁴⁰⁴ Erhan Aydın, age, 2011, s. 105.

⁴⁰⁵ Doğan Aksan, age, 2000, s. 62.

⁴⁰⁶ Hatice Şirin User, age, 2009, s. 245, 279.

⁴⁰⁷ Erhan Aydın, age, 2011, s. 105.

⁴⁰⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 178; Erhan Aydın, age, 2011, s. 105.

⁴⁰⁹ Erhan Aydın, age, 2011, s. 105.

⁴¹⁰ Erhan Aydın, age, 2011, s. 105.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

tut- ⁴¹¹ : “Tutmak, yakalamak” (KT G 4; 8; 10; KT K 3; KT D 1; 3; 7; 11; 19; 32; 38; BK D 3; 4; 10; BK G 9; BK K 8; T 13; 41; 42; KÇ 6; 12; Tes B 4; Tes B 6; Tes D 3; Tes D 4; Tar. G 2; Tar. K 1)	tut-, dut-: “Tutmak, kavramak; kiralamak; beklemek” (BAG)
tutun- ⁴¹² : “Tutunmak” (T 25)	tutun-: “Tutunmak; dayanmak, sığınmak; sarınmak, giyinmek” (BAG)
tuy- ⁴¹³ : “Duymak, hissetmek, algılamak, farkına varmak” (T 38; ŞU K 10)	tuy-, duy-: “Duymak, işitmek; haberdar olmak” (BGA, DGA)
tügün+lüg ⁴¹⁴ : “Düğümlü; kuyruğu düğümlenmiş at” (T 54)	tügün, tüyüm, düğüm, düyüm, düyün: “Düğüm” (BAG)
tümen ⁴¹⁵ : “On bin (10000)” (BK D 25; 26; BK G 1; 8; KT D 31; KT K 12; T 36; ŞU D 9; ŞU B 7; ŞU B 9; ŞU Kenar a; Tar. B 2; Tar. K 1; KÇ 10)	tümen “Yığın, küme, sürü; toptan, hepsi birden” (BGA)
tün ⁴¹⁶ : “Gece, geceleyin” (KT D 27; KT G 2; BK D 22; BK K 2; BK GD; T 12; 22; 26; 27; 35; 42; 51; ŞU D 1)	tün: “Gece; akşama doğru” (BGA)
tüğür ⁴¹⁷ : “Evlilik vasıtasıyla aileler arasında oluşan akrabalık, yakınlık” (E11 C 4)	düğür, dünür, düğür, düğür, düvür, dümür: “Dünür; görücü, elçi” (BAG)
türk ⁴¹⁸ : <i>krş. türük</i> “Türk” (T 1; 2; 3; 9; 11; 17; 18; 20; 22)	türk, türh: “Türk; adam” (BGA, DGA)
türük ⁴¹⁹ : <i>krş. türk</i> “Türk” (KT B; KT K 6; KT G 1; 3; 6; 7; 8; 10; 11; KT D 1; 3; 6; 7; 8; 10; 11; 13; 16; 18; 21; 22; 25; 27; 34; 40; BK D 1; 2; 3; 4; 7; 8; 9; 10; 11; 14; 16; 18; 19; 20; 21; 22; 30; 33; 36; 38; BK K 1; 2; 5; 6; 8; 12; 13; BK G 10; 13; 15; T 46; 50; 54; 58; 60; 61; 62; ŞU K 4; 8; 10; ŞU G 8; ŞU B 8; O 2; 3; KÇ 4; 6; 8; Tar. D 5; 7; 8)	türk, türh: “Türk; adam” (BGA, DGA)
tüş- ⁴²⁰ : “İnmek; düşmek; mağlup olmak” (KT K 4; T 16; 30; ŞU G 5; 13; ŞU B 2; 4)	tüş-, düş-: “İnmek; düşmek, zayıflamak; şehit olmak” (BAG)
tüşür- ⁴²¹ : “İndirmek, düşürmek” (T 27; E28 c 3)	tüşür-, düşür-, duşur-: “Düşürmek” (BGA)
tüz ⁴²² : “Barışık, uyumlu” (KT D 3; BK D 4)	tüz, düz: “Töreye, yasaya uygun davranan, adil; uygun” (BAG)

⁴¹¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 178.

⁴¹² Talat Tekin, age, 1994, s. 68.

⁴¹³ Talat Tekin, age, 1994, s. 68; Erhan Aydın, age, 2011, s. 105.

⁴¹⁴ Talat Tekin, age, 1994, s. 68.

⁴¹⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 178.

⁴¹⁶ Talat Tekin, age, 1994, s. 68; Talat Tekin, age, 2006, s. 178.

⁴¹⁷ Drevnetyurkskiy Slovar', 1969, s. 597b.

⁴¹⁸ Talat Tekin, age, 1994, s. 68.

⁴¹⁹ Talat Tekin, age, 1994, s. 68; Talat Tekin, age, 2006, s. 179.

⁴²⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 180.

⁴²¹ Talat Tekin, age, 1994, s. 68.

⁴²² Talat Tekin, age, 2006, s. 180.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

tüzül ⁴²³ : “Anlaşmak, ilişkileri düzeltmek, ittifak kurmak” (KT G 5; BK K 3)	düzül- : “Anlaşmak; dizilmek, sıralanmak; tamamlanmak” (BGA)
ubut ⁴²⁴ : “Utanç” (T 37)	ut, ud : “Utanma, sıkılma; gönül borcu” (BAG)
uç ⁴²⁵ : “Uç” (T 40; ŞU D 4)	uç, uş, uj : “Uç; ıssız, uzak yer; sonuç; amaç” (BAG)
uç ⁴²⁶ : “Uçmak; kağanların vefat etmesi” (KT KD; KT GD; KT D 16; 30; BK D 14; 20; BK G 10; ŞU K 12)	uç-, uş- : “Uçmak; yıkılmak, göçmek” (BAG)
uçuz ⁴²⁷ : “Kolay; bir göl adı” (T 13; Tes K 2; Tar. D 2)	ucuz, ujuz : “Ucuz” (BGA, DGA)
ud ⁴²⁸ : “Takip etmek, kovalamak, sürmek” (T 41; ŞU D 2; 3; 4; 6; ŞU G 6)	uy- : “Uymak; uygun bulmak, denk gelmek; kızın erkekle kaçması” (BAG)
udi ⁴²⁹ : “Uyumak” (KT D 27; BK D 22; T 12; 22; 51)	uyı-, uyi- : “Uyumak” (BGA)
udlık ⁴³⁰ : “Uyluk, kalçadan dize kadar olan bacak bölümü” (KT D 36)	uyluh, oyluh : “But; sığır vb. hayvanlarda bacak” (BGA, DGA)
ugur ⁴³¹ : “Zaman, vakit; yol” (T 25; E10 5)	uğur : “Yön; ön; kıyı; zaman; yol” (BAG)
uguş ⁴³² : “Boy, kabile, klan” (KT G 1; 6; KT K 7; BK K 1; 4; BK D 25; 31)	oğuş : “Erkek çocuk” (BGA)
uluğ ⁴³³ : “Ulu, büyük, yaşlı” (KT D 28; 34; 40; BK G 9; BK D 34; BK K 9; BK K 10; T 5; 56; KÇ 3; Tes K 1; Tar. B 6; 7; 8; Tar. K 4; Su. 10)	ulu, uli : “Ulu; cet, ata” (BAG)
uluş ⁴³⁴ : “Şehir, kent” (KT K 12)	ulus, olus : “Göçebe; oba; oymak, budun, topluluk” (BGA)
una ⁴³⁵ : “Doğru bulmak, onaylamak” (T 35)	una- : “Onaylamak” (BGA)
ur ⁴³⁶ : “Vurmak, yaralamak; taşla yazı yazmak; koymak, yerleştirmek” (KT G 10; 11; KT D 33; 36; BK K 8; T 34; KÇ 21; UK 3; Tes G 3)	ur-, vur- : “Vurmak, çalmak; denk getirmek, koymak; yüklemek” (BAG)

⁴²³ Talat Tekin, age, 2006, s. 180.

⁴²⁴ Talat Tekin, age, 1994, s. 69.

⁴²⁵ Talat Tekin, age, 1994, s. 69; Erhan Aydın, age, 2011, s. 106.

⁴²⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 180; Erhan Aydın, age, 2011, s. 106.

⁴²⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 180; Arpad Berta, age, 2010, s. 242.

⁴²⁸ Talat Tekin, age, 1994, s. 69; Erhan Aydın, age, 2011, s. 106.

⁴²⁹ Talat Tekin, age, 1994, s. 69; Talat Tekin, age, 2006, s. 180.

⁴³⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 180.

⁴³¹ Talat Tekin, age, 1994, s. 69.

⁴³² Talat Tekin, age, 2006, s. 181.

⁴³³ Talat Tekin, age, 2006, s. 181.

⁴³⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 181.

⁴³⁵ Talat Tekin, age, 1994, s. 69.

⁴³⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 181.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

urug ⁴³⁷ : “Soy, ata, mensup olunan kavim, boy” (KT D 10; BK D 9)	uruk : “Oba, aile” (BGA)
uruş ⁴³⁸ : “Savaş, vuruşma” (Tar. K 5; O 10)	vuruş, vuruş (ol-) : “Savaş; savaştı; dövüşmek” (BGA)
uz ⁴³⁹ : “Usta; bir unvan niteleyicisi” (E30 I 1)	uz : “Mahir, bilgiç; doğru, temiz; becerikli, anlayışlı, uz” (BAG)
uzun ⁴⁴⁰ : “Uzak” (T 52)	uzun : “Uzun; uzak” (BAG)
üç ⁴⁴¹ : “Üç (3)” (KT D 4; 18; BK D 5; 32; 34; 41; BK G 8; T 14; 19; 20; 33; KÇ 15; Su. 6; ŞU K 8; ŞU G 4; 9; ŞU B 1; 8; Tar. D 1; Tar. D 7; Ba. II 1; E11 a 1; E28 a 3; E30I 4; E30II a 1; E30II b 2; E30II c 3; E30II d 1)	üç, üş, üç, üj : “Üç” (BAG)
üçün ⁴⁴² : “İçin, olduğundan” (KT B; KT D 3; 6; 12; 15; 19; 23; 24; 27; 29; KT G 9; KT K 4; BK D 4; 6; 7; 11; 13; 16; 19; 20; 23; 28; 29; 30; 32; 33; 34; 36; BK K 7; 10; T 3; 6; 40; 47; 48; 49; 55; 61; ŞU D 5; KÇ 1; 7; 12; 27; Tes D 5; Tar. B 3; İh. A. b 1; Ba. I 1; E11 b; E11 d 1; KK 5; E28 b 1; E28 c 1; E28I c 2; E28I B 2; E13 b 1; E13II 3; E17III 1; E22I 1; Aç. a 4; E30 b 1; E30 c 1; E30I 2; E30II a 1; E30II b 4; E30II b 6; E10 7; E10 11)	üçün, uçun, içün, için : “İçin” (BAG)
üçünç ⁴⁴³ : “Üçüncü, üçüncü olarak” (KT K 6; KT D 33; Ç 1)	üçinci, üçüncü : “Üçüncü” (BGA)
üküş ⁴⁴⁴ : “Çok, çok fazla” (KT G 6; 7; 10; KT D 16; 29; BK K 5; 6; 7; BK D 14; 24; 31; T 7; 39; 41; ŞU D 4; O 7; E138 6)	öğüş : “Çok” (BGA, DGA)
ülüg ⁴⁴⁵ : “Bölüm, bölük; şans, talih, kader” (KT D 29; BK D 23; T 4; KÇ 23)	ülü : “Düğünde gönderilen çerez, armağan; sadaka; pay, kismet” (BAG)
ürk ⁴⁴⁶ : “Ürkmek, korkmak” (ŞU G 7)	ürk- : “Yıkılmak, çökmek, ürkmek, korkmak” (BAG)
üz ⁴⁴⁷ : “Kırmak, koparmak” (T 13; T 14)	üz- : “Koparmak, ayırmak; kopacak duruma getirmek” (BAG)
yabız ⁴⁴⁸ : “Kötü, fena” (BK D 21; BK D 32; KT D 26; O 7)	yavız, yavuz : “İyi, güzel, iyi huylu; sert, keskin” (BAG)
yablak ⁴⁴⁹ : “Kötü, fena; kötülük” (BK D 6;	yablak, yavlak : “Korkak; uğursuz;

⁴³⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 183.

⁴³⁸ Arpad Berta, age, 2010, s. 215.

⁴³⁹ Drevnetyurkskiy Slovar', 1969, s. 620a.

⁴⁴⁰ Talat Tekin, age, 1994, s. 69.

⁴⁴¹ Talat Tekin, age, 1994, s. 69; Talat Tekin, age, 2006, s. 182.

⁴⁴² Talat Tekin, age, 1994, s. 69; Talat Tekin, age, 2006, s. 182.

⁴⁴³ Talat Tekin, age, 2006, s. 183.

⁴⁴⁴ Talat Tekin, age, 1994, s. 69; Talat Tekin, age, 2006, s. 183.

⁴⁴⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 183; Arpad Berta, age, 2010, s. 28.

⁴⁴⁶ Erhan Aydın, age, 2011, s. 106.

⁴⁴⁷ Talat Tekin, age, 1994, s. 70.

⁴⁴⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 183.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

19; 20; 21; 30; BK K 5; KT D 5; 23; 26; 39; KT G 7; KT K 7; 11; ŞU D 5; ŞU K 11; Tar. G 3)	alışılmamış” (BGA)
yabrit ⁴⁵⁰ : “Yıpratmak, zayıflatmak; bozguna uğratmak” (BK D 31)	yıbrat-, yıprat-: “Dövmek, dayak atmak; yırtmak, koparmak” (BAG)
yadag ⁴⁵¹ : “Yaya, piyade” (BK G 1; BK D 32; KT D 28; KT D 32; T 4; T 25; ŞU G 9)	yayak, yayah, yaya: “Yaya, binitsiz; piyade; yaya” (BAG)
yagı ⁴⁵² : “Düşman” (KT D 2; 9; 10; 12; 14; 15; 34; 39; KT K 1; 2; 4; 8; BK D 3; 9; 11; 12; 13; 26; 29; 30; T 8; 19; 20; 53; 54; ŞU D 6; 7; ŞU G 6; O 5; 6; 10; KÇ 23; Tar. B 4; E17II 1; E30II a 3; E27 b 2; E25 a 1; E25 c 3; E28 c 2)	yagı, yağı: “Düşman” (BAG)
yagız ⁴⁵³ : “Yağız, siyaha yakın bir renk; bir çeşit at rengi” (KT D 1; KT K 5; 8; Tar. D 4; Tar. B 3)	yagız, yâz: “Esmer, kara renkli; yiğit” (BAG)
yaguk ⁴⁵⁴ : “Yakın” (KT G 7; 13; BK K 5)	yavuk, yavuğ: “Yakın, nişanlı” (DGA)
yaka ⁴⁵⁵ : “Sınır” (ŞU D 8; ŞU G 2)	yaka, yaha: “Yan, yön; semt; sırt, bayır; yaka, kenar” (BAG)
yalabaç ⁴⁵⁶ : “Elçi” (BK D 39; E28I c 2; E30 c 2)	yalvaç: “Peygamber” (BGA)
yalı ⁴⁵⁷ : “Yalın, çıplak” (KT D 28; 29; BK D 23)	yalın: “Çıplak” (BAG)
yalma ⁴⁵⁸ : “Giyim; kaftan; zırh” (KT D 33)	yelme: “Eteklik” (BGA)
yalıus ⁴⁵⁹ : “Yalnız, tek başına” (KÇ 23; E13V 1)	yalnuz, yalınis, yalımız, yalıuz, yaluuz, yalanuz, yannuz, yanız, yalaguz: “Yalnız” (BAG)
yama ⁴⁶⁰ : “Katılmak, eklenmek” (Tar. D 6)	yama-: “Yama yapmak, eklemek; üstüne yıkmak” (BGA, DGA)
yan ⁴⁶¹ : <i>krş. yen</i> “Yan, taraf; -den doğru” (T 11; 26; 33; ŞU G 1)	yan, yen: “Yan, taraf; arkadaş” (BAG)
yana ⁴⁶² : “Tekrar, yeniden” (KT D 10; 21; 38; 40; BK D 9; T 2; KÇ 19; ŞU G 2; 7; 10; ŞU K 7; ŞU D 5; 7; 8; ŞU B 1; 3; Tar. D 4;	yene, gene, gine: “Yine; tekrar” (BAG)

⁴⁴⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 183.

⁴⁵⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 184.

⁴⁵¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 184.

⁴⁵² Talat Tekin, age, 2006, s. 184.

⁴⁵³ Talat Tekin, age, 2006, s. 184.

⁴⁵⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 184.

⁴⁵⁵ Arpad Berta, age, 2010, s. 281; Erhan Aydın, age, 2011, s. 107.

⁴⁵⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 184.

⁴⁵⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 184.

⁴⁵⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 185.

⁴⁵⁹ Arpad Berta, age, 2010, s. 28.

⁴⁶⁰ Arpad Berta, age, 2010, s. 243.

⁴⁶¹ Talat Tekin, age, 1994, s. 70; Erhan Aydın, age, 2011, s. 107.

⁴⁶² Talat Tekin, age, 2006, s. 185.

Tar. D 8)	
yañıl ⁴⁶³ : “Yanılmak, hata yapmak” (KT G 6; 10; 11; KT D 19; 20; 23; BK K 4; 8; BK D 16; 19; T 26; ŞU B 5; O 11)	yañıl-, yañal-: “Yanılmak, aldanmak” (BAG)
yany ⁴⁶⁴ : “Yaymak, dağıtmak, bozguna uğratmak” (KT D 23; 34; BK D 19; T 16; 41; O 1)	yay-: “Dağıtmak” (BGA, KGA)
yap ⁴⁶⁵ : “Yapmak, inşa etmek” (ŞU B 5)	yap-: “Yapmak, etmek; inşa etmek” (BAG)
yara ⁴⁶⁶ : “Yaramak, uygun olmak” (T 23; ŞU D 10; E138 6)	yara-: “Fayda sağlamak, yaramak” (BGA)
arak+lig ⁴⁶⁷ : “Silah, teçhizat, donanım” (KT D 23; 32; BK D 19)	arak, arah: “Gerekli araçlar; silah” (DGA, KGA)
arat ⁴⁶⁸ : “Yapmak; Tanrı’nın yaratması; düzenlemek” (KT K 13; KT D 13; 19; 20; BK G 13; BK K 9; BK D 1; 12; 17)	arat-, aret-: “Yaratmak” (BGA)
arlıka ⁴⁶⁹ : “Buyurmak, esirgemek, ihsan etmek” (KT G; KT D 15; 29; BK K 7; 9; 10; BK D 13; 14; 23; 33; 34; T 16; 40; 53; O 6; Tar. B 3; Tar. K 6)	arlığa-, yargıla-, arılga-: “Bağışlamak, korumak” (BAG)
aruk ⁴⁷⁰ : “Aydınlık, ışıık; Ay ışığı” (ŞU D 1)	arık: “Ay ışığı” (BGA)
yası ⁴⁷¹ : “Yassı” (ŞU D 9; Tar. B 3)	yassı, yassi, yassu, yasdı: “Yassı, basık” (BAG)
yaş (I) ⁴⁷² : “Gözyaşı” (KT K 11)	yaş: “Gözyaşı” (BAG)
yaş (II) ⁴⁷³ : “Yaş, ömür” (BK D 14; 15; 24; 25; 26; 28; 29; 31; 38; BK G 2; BK G 7; KT K 1; KT D 31; 32; 35; KT KD)	yaş, yaş yaşa-: “Yaş, ömür, yıl; ömür geçirmek” (BAG)
yaş (III) ⁴⁷⁴ : “Taze, genç” (E28 b 3)	yaş: “Taze” (DGA)
yaşa ⁴⁷⁵ : “Yaşamak” (KT K 2; KÇ 3)	yaşa-, yaşsa-: “Yaşamak, hayatını devam ettirmek, ömür geçirmek” (BAG)
yaşıl ⁴⁷⁶ : “Yeşil” (KT D 17; BK D 15)	yaşıl, yeşil: “Yeşil; koyu al (at rengi için); yeşil başlı ördek” (BAG)
yat ⁴⁷⁷ : “Yatmak, uzanmak” (KT D 24; KT K 9; BK D 20; T 19)	yat-, yā-: “Yatmak, uyumak” (BAG)

⁴⁶³ Talat Tekin, age, 2006, s. 185.

⁴⁶⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 185.

⁴⁶⁵ Erhan Aydın, age, 2011, s. 107.

⁴⁶⁶ Talat Tekin, age, 1994, s. 70; Erhan Aydın, age, 2011, s. 107.

⁴⁶⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 185.

⁴⁶⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 185.

⁴⁶⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 185.

⁴⁷⁰ Hatice Şirin User, age, 2009, s. 216.

⁴⁷¹ Erhan Aydın, age, 2011, s. 107.

⁴⁷² Talat Tekin, age, 2006, s. 186.

⁴⁷³ Talat Tekin, age, 2006, s. 186.

⁴⁷⁴ Drevnetyurkskiy Slovar’, 1969, s. 245b.

⁴⁷⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 186; Arpad Berta, age, 2010, s. 23.

⁴⁷⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 186.

⁴⁷⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 186.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

yay ⁴⁷⁸ : “Yaz mevsimi” (BK B 3; BK D 39; ŞU D 8)	yay : “Yaz” (BAG)
yayla ⁴⁷⁹ : “Yazı geçirmek, bir yerde yaylamak” (ŞU D 8; 9; ŞU G 2; ŞU B 3; Tes G 2; Tar. B 2)	yayla : “Yaylaya çıkmak; otlatmak” (BGA)
yaylag ⁴⁸⁰ : “Yayla” (Tar. B 5)	yaylak, yaylah, yayla : “Yayla, otlak” (BAG)
yaz ⁴⁸¹ : “İlkbahar” (BK G 2; BK D 31; KT K 8)	yaz : “İlkbahar; yaz” (BAG)
yazı ⁴⁸² : “Ova, düzlük” (BK D 15; BK K 5; KT G 3; KT G 6; KT D 17; T 33; 36; E 31; Ta. II 2; Ta. II 4)	yazı, yazı, yazı : “Düzlük, ova; yer, toprak; yayla” (BAG)
yazuk+lıg ⁴⁸³ : “Suçlu, kabahatli” (BK D 36)	yazuk, yazuh, yazık, yazılı, yazık : “Yazık, günah, üzüntü” (BAG)
yazukla ⁴⁸⁴ : “Hata yapmak, suç işlemek” (BK D 36)	yazıkla-, yazılıkla- : “Acımak, üzülmek” (DGA, KGA)
ye ⁴⁸⁵ : krş. yi- “Yemek” (T 8)	ye-, yi- : “Yemek; rüşvet almak” (BAG)
yeg ⁴⁸⁶ : krş. yig “Daha iyi, yeğ” (BK G 10; T 23; T 37)	yeg, yek, yey, yığ : “Daha iyi, yeğ” (BAG)
yegen ⁴⁸⁷ : krş. yigen “Yeğen; bir unvan niteleyicisi” (KT D 33; Ç 2; ŞU B 8; Su. 8)	yegen, yegin, yeğin, yigen : “Yeğen” (BAG)
yegirmi ⁴⁸⁸ : krş. yigirmi “Yirmi (20)” (KT D 11; 18; 28; BK D 10; 13; 15; 23; 24; BK G 9; ŞU G 11)	yigirmi, igirmi, yirmi, yimi : “Yirmi (20)” (BAG)
yel ⁴⁸⁹ : “Atı dörtlale koşturmak; hızla koşmak” (T 26; T 27)	yel-, yil- : “Bir işin, bir şeyin, birinin peşinde koşmak, koşturmak; çabuk yürümek” (BAG)
yeltür ⁴⁹⁰ : “At koşturmak; akın ettirmek” (T 54)	yeldir-, yildir- : “Koşturmak; bir işin, bir şeyin, birinin peşinde koşmak, koşturmak; izlemek; hızlı çalışmak, çalıştırmak” (BAG)
yen ⁴⁹¹ : krş. yan “Yan, taraf, -den doğru” (T 11; O 5)	yan, yen : “Yan, taraf; arkadaş” (BAG)
yer ⁴⁹² : krş. yir “Yer, toprak; ülke, memleket” (BK D 15; 18; 20; 29; 35; 36; 40; BK K 3; 6; KT G 8; 13; T 3; 11; 17; 26;	yer, yir : “Yer, arazi, bahçe; sıra; memleket; tarla; yatak” (BAG)

⁴⁷⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 186.⁴⁷⁹ Erhan Aydın, age, 2011, s. 107.⁴⁸⁰ Erhan Aydın, age, 2011, s. 107.⁴⁸¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 187.⁴⁸² Talat Tekin, age, 2006, s. 187.⁴⁸³ Talat Tekin, age, 2006, s. 187.⁴⁸⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 187.⁴⁸⁵ Talat Tekin, age, 1994, s. 71.⁴⁸⁶ Talat Tekin, age, 1994, s. 71; Talat Tekin, age, 2006, s. 187.⁴⁸⁷ Erhan Aydın, age, 2011, s. 107.⁴⁸⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 187.⁴⁸⁹ Talat Tekin, age, 1994, s. 70.⁴⁹⁰ Talat Tekin, age, 1994, s. 70.⁴⁹¹ Talat Tekin, age, 1994, s. 71.⁴⁹² Talat Tekin, age, 2006, s. 187; Erhan Aydın, age, 2011, s. 108.**Turkish Studies**

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

38; 47; 56; 60; ŞU G 6; 9; ŞU B 7; ŞU D 2; 11; 12; KÇ 13; Tar. D 4; Tar. B 3; E34; Ba. III 3; E11 c 1; E28 a 1; Aç. b 3; KK 6)	
yerle- ⁴⁹³ : “Yerleşmek, yerleştirmek” (KK 5; E28 c 1)	yerle-, yerlen-: “Yerleşmek” (BGA)
yet- (I) ⁴⁹⁴ : “Yedeklemek; atı yedekte götürmek” (T 25)	yet-, yed-: “Bir kimseyi elinden tutup götürmek; bir hayvanı yedeğe alıp çekmek” (BAG)
yet- (II) ⁴⁹⁵ : “Ulaşmak, erişmek” (ŞU D 1; 3; ŞU G 8)	yet-: “Ulaşmak, erişmek, varmak” (BAG)
yeti ⁴⁹⁶ : <i>krş. yiti</i> “Yedi (7)” (BK G 1; BK D 10; 11; 24; 26; KT KD; KT D 13; 15; T 4; 49; 51; O 5; KÇ 16; 18; E11 d 2; E41 a 2; Ç 1)	yedi, yeddi, yidi: “Yedi (7)” (BAG)
yetmiş ⁴⁹⁷ : “Yetmiş (70)” (KT D 12; BK D 11; E41 b 4; Tes K 5; Tar. D 4)	yetmiş, yitmiş, yedmiş “Yetmiş (70)” (BAG)
yığ- ⁴⁹⁸ : “Yığmak, derleyip toplamak; siyasi birliği sağlamak” (T 43; O 1; O 9)	yığ-, yiv-, yī-: “Toplamak, yığmak” (BAG)
yıl ⁴⁹⁹ : “Yıl, sene” (KT D 8; 36; KT K 4; KT KD; BK G 9; 10; BK D 27; 30; ŞU D 7; 8; 9; ŞU K 3; 4; 9; 10; 11; 12; ŞU B 2; 4; O 12; O Ek Yazıt 3-7; Tar. B 1; Tar. B 2; Tar. D 1; 3; 4; 5; 9; Tar. G 1; 2; 3; 4; 5; Tes B 4; Tes K 2; Tes K 5; HT II 1; HT VII 1; HT X 1; HT X 3; E10 4; İh. A. b 2)	yıl: “Yıl, sene” (BGA, DGA)
yılan ⁵⁰⁰ : “Yılan; bir yıl adı” (Tar. D 5; Tar. B 2; HT VII 1)	yılan, yılağ, ılan, ilan: “Yılan” (BAG)
yılka ⁵⁰¹ : “Hayvan sürüsü; at sürüsü” (BK D 24; 38; 39; KT GB; ŞU D 2; 3; KÇ 25; Su. 5; E11 b; E41 b 2; E10 2; Aç. b 3)	yılka, yılga, yılhu, ılka, ılga: “At sürüsü; çekingen, ürkek, yabanıl; eşek, koyun ve keçi sürüsü” (BAG)
yılla- ⁵⁰² : “Bir yıl boyunca aynı bölgede konaklamak” (Tar. G 2)	yılla-: “Çok beklemek, bir yerde çok kalmak, işi uzatmak; üstünden yıl geçmek” (BAG)
yıllık ⁵⁰³ : “Yıllık” (ŞU D 9; Tar. B 2)	yıllık: “Yıllık; senelik ücret” (BGA)
yımşak ⁵⁰⁴ : “Yumuşak” (KT G 5; 6; BK K 4; 5)	yumşak, yumşag, yümüşak: “Yumuşak; geçimli, uysal, uslu” (BGA)

⁴⁹³ Drevnetyurkskiy Slovar', 1969, s. 258b.

⁴⁹⁴ Talat Tekin, age, 1994, s. 71.

⁴⁹⁵ Erhan Aydın, age, 2011, s. 108.

⁴⁹⁶ Talat Tekin, age, 1994, s. 71; Talat Tekin, age, 2006, s. 188.

⁴⁹⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 188.

⁴⁹⁸ Arpad Berta, age, 2010, s. 212.

⁴⁹⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 188; Erhan Aydın, age, 2011, s. 108.

⁵⁰⁰ Erhan Aydın, age, 2011, s. 108.

⁵⁰¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 188; Erhan Aydın, age, 2011, s. 108.

⁵⁰² Erhan Aydın, age, 2011, s. 108.

⁵⁰³ Erhan Aydın, age, 2011, s. 108.

⁵⁰⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 189.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

yıpar ⁵⁰⁵ : “Kokulu maddeler, tütsü” (BK G 11)	yıpar, yıpar, ipar : “Güzel koku; yüksek dağların kar tutmayan yerlerinde yetişen bir çeşit dikenli otun, kurusa bile kokusu uzun zaman gitmeyen sarımtırak çiçekleri, misk, amber” (BGA)
yi ⁵⁰⁶ : <i>krş. ye-</i> “Yemek” (T 8)	yi-, ye- : “Yiyecek yemek; rüşvet almak” (BAG)
yig ⁵⁰⁷ : <i>krş. yeg</i> “Daha iyi, yeğ” (KT G 4; BK K 3; KT D 29)	yeg, yek, yey, yığ : “Daha iyi, yeğ” (BAG)
yigen ⁵⁰⁸ : <i>krş. yegen</i> . “Yeğen; bir unvan niteleyicisi” (KÇ 21; KÇ 26; ŞU B 8)	yegen, yegin, yeğin, yigen : “Yeğen” (BAG)
yigirmi ⁵⁰⁹ : <i>krş. yegirmi</i> “Yirmi” (KT GD; T 49)	yigirmi, igirmi, yirmi, yimi : “Yirmi (20)” (BAG)
yiñçe ⁵¹⁰ : “İnce” (T 13)	ince : “İnce; ince ve uzun boylu kimse” (BAG)
yiñü ⁵¹¹ : “İnci” (KT D 39; KT G 3; BK K 3; T 44; KÇ 16)	incü, inci : “İnci” (DGA, KGA)
yir ⁵¹² : <i>krş. yer</i> “Yer, toprak; ülke, memleket” (KT D 10; 19; 20; 22; 24; 34; KT G 4; 8; 9; KT K 4; BK D 10; 17; 22; BK K 3; 7; T 24; Su. 1)	yer, yir : “Yer, arazi, bahçe; sıra; memleket; tarla; yatak” (BAG)
yit ⁵¹³ : “Kaybolmak, yitmek, yok olmak” (KT D 27; 28; BK D 22; O 1; 3; ŞU D 5)	yit- : “Kaybolmak” (BAG)
yiti ⁵¹⁴ : <i>krş. yeti</i> “Yedi (7)” (KT K 1; KT D 11; 30; BK G 10; BK GD; BK D 13; Su. 6)	yidi, yeddi, yedi : “Yedi (7)” (BAG)
yitür ⁵¹⁵ : “Kaybetmek, yitirmek” (KT D 7; BK D 7)	yitür-, yitir-, yütür-, itir- : “Kaybetmek, yitirmek” (BAG)
yog ⁵¹⁶ : “Cenaze töreni” (BK G 10; 11; BK D 31; KT KD; KT K 7; O 12; İh. A. b 1)	yuğ : “Ölü için yapılan geleneksel toplantı, ağıt” (BGA)
yogla ⁵¹⁷ : “Cenaze töreni yaptırmak” (KT D 4; BK D 5; KÇ 27)	yūla- : “Yas etmek” (BGA)
yogun ⁵¹⁸ : “Yoğun, kalın” (BK G 15; T 14)	yoğun, yoğun, yovun : “Yoğun; kaba, kalın, iri; ağır; sağlam” (BAG)
yogur ⁵¹⁹ : “Yoğurmak; ırmak vb. geçmek” (BK GD; T 15)	yogur-, yoğır-, yugır-, yugur-, yuvur- : “Yoğurmak” (BAG)

⁵⁰⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 188.⁵⁰⁶ Talat Tekin, age, 1994, s. 71.⁵⁰⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 188.⁵⁰⁸ Arpad Berta, age, 2010, s. 28; Erhan Aydın, age, 2011, s. 108.⁵⁰⁹ Talat Tekin, age, 1994, s. 71; Talat Tekin, age, 2006, s. 188.⁵¹⁰ Talat Tekin, age, 1994, s. 71.⁵¹¹ Talat Tekin, age, 2006, s. 188.⁵¹² Talat Tekin, age, 1994, s. 72; Talat Tekin, age, 2006, s. 189.⁵¹³ Talat Tekin, age, 2006, s. 190; Erhan Aydın, age, 2011, s. 108.⁵¹⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 190.⁵¹⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 190.⁵¹⁶ Talat Tekin, age, 2006, s. 190.⁵¹⁷ Talat Tekin, age, 1994, s. 72.⁵¹⁸ Talat Tekin, age, 1994, s. 72; Talat Tekin, age, 2006, s. 190.⁵¹⁹ Talat Tekin, age, 1994, s. 72; Talat Tekin, age, 2006, s. 190.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

yok ⁵²⁰ : “Yok; aç, sefil, yoksul” (KT D 11; 25; 32; 34; 39; KT G 3; 4; 8; 10; KT K 10; BK D 22; 25; 28; 33; 36; 40; BK G 4; 9; BK K 2; 7; T 3; 11; 18; 21; 31; 47; 55; 59; 60; ŞU K 10; ŞU D 2; ŞU B 2; 4; O 1; 3; KÇ 3; 8; Tar. B 4; Tar. D 8; E10 2; E10 5)	yok, yoh, yog, yo : “Yok, hayır; gariban” (BAG)
yokaru ⁵²¹ : “Yukarı” (T 25)	yokarı, yoharı, yuharı, yukari, yoharu, yuhari : “Yukarı, yukarıya” (BAG)
yol ⁵²² : “Yol” (KT K 9; T 16; 23; 24; 35; HT V 1)	yol, yul : “Yol” (BAG)
yolagçı ⁵²³ : “Öncü, kılavuz, rehber” (BK GD)	yolakçı : “Gezgin; yolcu” (BGA)
yolı ⁵²⁴ : “Kez, kere, defa” (BK D 13; 28; 30; KT K 4; KT D 15)	yol : “Kez, defa” (BAG)
yori ⁵²⁵ : “Yürümek; düşmana karşı yürümek, akın etmek” (BK K 7; BK D 27; 37; KT D 12; 35; 37; 40; KT G 9; T 10; 11; 23; 24; 29; 35; 61; ŞU D 4; 5; 6; 7; 8; ŞU G 3; 6; 7; ŞU B 1; ŞU K 6; 7; 9; O 5; 11; Tar. D 6; Tar. D 9; Tar. G 1; Tar. G 2; HT X 4)	yori-, yöri-, yörü- : “Yürümek” (BAG)
yorit ⁵²⁶ : “Yürütmek; düşmana karşı asker yürütmek” (KT G 4; 6; BK G 5; BK K 4; T 25; 35)	yörüt-, yürüt- : “Götürmek, yürütmek; kovmak; yapmak, yerine getirmek; akıtmak” (BGA, DGA)
yubul ⁵²⁷ : “Yuvarlanmak” (T 26)	yuval- : “Yuvarlanmak” (BGA)
yumuş ⁵²⁸ : “Emir; görev” (Şa. III 1)	yumuş, yümüş : “İş, hizmet buyruğu” (BAG)
yunt ⁵²⁹ : “At” (ŞU B 9; ŞU Kenarda a)	yunt, yund, yont : “At, beygir; damızlı eşek; başiboş hayvan” (BAG)
yurt ⁵³⁰ : “Yurt, konaklama yeri, merkez” (KT K 9; T 19)	yurt : “Yörüklerin yazın ya da kışın oturdukları yer; ev bark; toplu yerleşme yeri; yayla evinin çevresi” (BAG)
yuyka ⁵³¹ : “Yufka, ince” (T 13)	yufka, yufga, yufha, yuga, yuka, yuha : “İnce açılmış hamurdan yapılan sac ekmeği, börek vb. için açılan ince hamur; pide; zayıf, ince, dayanıksız, hafif; ince, sıg” (BAG)
yügür ⁵³² : “Koşmak; akmak” (KT D 24; BK D 20)	yügür-, yüğür-, yüyür- : “Koşmak” (DGA)

⁵²⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 190.

⁵²¹ Talat Tekin, age, 1994, s. 72.

⁵²² Talat Tekin, age, 2006, s. 191.

⁵²³ Talat Tekin, age, 2006, s. 191.

⁵²⁴ Talat Tekin, age, 2006, s. 191.

⁵²⁵ Talat Tekin, age, 2006, s. 191.

⁵²⁶ Talat Tekin, age, 1994, s. 72; Talat Tekin, age, 2006, s. 191.

⁵²⁷ Talat Tekin, age, 1994, s. 72.

⁵²⁸ Doğan Aksan, age, 2000, s. 63.

⁵²⁹ Erhan Aydın, age, 2011, s. 108.

⁵³⁰ Talat Tekin, age, 2006, s. 191.

⁵³¹ Talat Tekin, age, 1994, s. 72.

⁵³² Talat Tekin, age, 2006, s. 191.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

yügürt ⁵³³ : “Koşturmak, akıtmak; akın ettirmek” (T 52; 54)	yügürt- : “Koşmak” (BGA)
yük ⁵³⁴ : “Yük” (E28 c 3)	yük, yuk, yüg, ük : “Yük; hayvana yükletilen eşya” (BAG)
yükün- ⁵³⁵ : “Saygı göstermek; boyun eğmek” (T 28; T 43; T 46; İh. A. a 2)	yükün- : “Umarsız kabul etmek, baş eğmek; öykünmek, yüksünmek” (BGA)
yürek ⁵³⁶ : “Yürek, kalp” (E43 II 1)	yürek, yurek, ürek, üreh : “Yürek; karın, mide, bağırsak” (BAG)
yüz (I) ⁵³⁷ : “Yüz, çehre” (KT D 33)	yüz, yuz, üz : “Yüz, çehre; satıh; surat” (BAG)
yüz (II) ⁵³⁸ : “Yüz (100)” (BK D 11; 37; BK G 11; KT D 33; T 4; ŞU K 3; ŞU G 9; Tar. D 1; Tar. K 1; Tar. K 2; Tes K 2; HT III 1; Aç. c 1; E10 11)	yüz, üz : “Yüz (100)” (BAG)
yüz- ⁵³⁹ : “Yüzmek” (BK D 30)	yüz-, yuz-, üz-, uz- : “Suda yüzmek” (BAG)

Sonuç

Yazıtlardan tespit edebildiğimiz 1291 sözcüğün 536’sı Türkiye Türkçesi ağızlarında varlığını sürdürmektedir. Bu durumda göz önünde bulundurduğumuz bengü taşlardaki 1291 sözcükten % 41,4’ü bugünkü ağızlarında çeşitli biçimlerle yaşamaktadır. Türkiye Türkçesi ağızlarında karşılaştığımız bu 536 sözcükten 36’sında anlam değişmesi (% 7); 72’sinde hem ses hem de anlam değişmesi (% 13); 124’ü ise herhangi bir ses ve anlam değişmesine uğramadan (% 23) ağızlara kadar ulaşmıştır.

Ortak söz varlığı içinde tespit edilen 536 sözcükten 309’u (% 57) yalnızca ses değişmelerine uğrayarak Türkiye Türkçesi ağızlarına kadar gelebilmiştir. Söz varlığı içinde çok yüksek bir oranla yer alan bu istatistiği oluşturan ses değişimlerinin % 83 oranında sistematik ses değişimleri olduğu anlaşılmaktadır. Bu sistematik ses değişimlerinin % 54’ünü ünsüz ötümlüleşmeleri oluşturmaktadır. Ünsüz ötümlüleşmelerinin 65’i (% 21,5) kelime başında ve içinde k-/ -k- > g-/ -g- değişmesi; 52’si (% 17) kelime içinde ve sonunda -g-/ -g > -ğ-/ -ğ değişmesi; 34’ü (% 11) kelime başında ve içinde t-/ -t- > d-/ -d- değişmesi ve 14’ü yani (% 5) kelime içinde ve sonunda -ç-/ -ç > -c-/ -c değişmesi olarak gerçekleşmiştir. Ses değişimine uğrayan sözcüklerin 46’sında (% 15) kelime içinde ve sonunda -g-/ -g ünsüzünün düştüğü görülmektedir. Bununla beraber 23 sözcükte (% 7) b-/ -b- > v-/ -v- > v değişimi ve 21 sözcükte (% 7) de -d-/ -d > -y-/ -y değişimi olmuştur. Bunların yanında belirli bir sisteme bağlı olmayan ses olayları da görülmektedir. Bu durum, daha çok ünlü seslerin kullanımı için geçerli görünmektedir. Bütün bu istatistiksel veriler, bengü taşlar ile Türkiye Türkçesi ağızlarında kullanılan kelimelerin belli ses değişimleri göz önünde bulundurularak ilişkilendirilebileceğini göstermektedir.

Bengü taşların söz varlığını ele alırken tespit edilen ikili ve bazen de üçlü yazımların birçoğu Türkiye Türkçesi ağızlarında da korunmuştur. Bu ikili yazımlardan e-i meselesinin ağırlık

⁵³³ Talat Tekin, age, 1994, s. 72.

⁵³⁴ Hüseyin Namık Orkun, 1994, age, s. 899.

⁵³⁵ Talat Tekin, age, 1994, s. 72.

⁵³⁶ Drevnetyurkskiy Slovar’, 1969, s. 286b.

⁵³⁷ Talat Tekin, age, 2006, s. 192.

⁵³⁸ Talat Tekin, age, 2006, s. 192.

⁵³⁹ Talat Tekin, age, 2006, s. 192.

kazanması ise hâlâ tartışılan kapalı e ünlüsünün Türkçenin bilinen ilk örneklerinde dahi var olduğunu göstermektedir.

Bengü taşlarda tespit edilen ikili ve üçlü yazımlar sadece e-i meselesi ile ilgili değildir. Bunun dışında aynı metinlerde b-/m-, -g/-k ve -g/-g- > Ø ile farklı seslerle yazılan kelimeler de mevcuttur. Bu ikili bazen de üçlü yazımlar bengü taşların yazıldığı çağda da Türkçenin çeşitli ağızlarla konuşulduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Mevcut 536 sözcükten anlam değişmesine uğrayan 108 (% 20) sözcüğün genel olarak yazıtlarda siyasî, askerî ve dinî kavramları ifade etmeleri dikkat çekicidir. Meydana gelen bu anlam değişmelerinde bazı siyasî ve sosyal değişimlerin etkisi olduğu açıktır. Örneğin *bas-* fiili bengü taşlarda “baskın yapmak, düşmanları ele geçirmek” gibi anlamları karşılarken; aynı fiil Türkiye Türkçesi ağızlarında yazıtlardaki anlamını büyük ölçüde yitirerek “herhangi bir şeyin üzerine basmak, baskı yapmak” anlamında kullanılmaktadır. Aynı durum *baz*, *bişük*, *bulga-*, *eb*, *egir-* gibi kelimelerin Türkiye Türkçesi ağızlarındaki karşılıklarında da görülmüştür.

Bengü taşlardan tespit edilen 1291 sözcükten 536 tanesinin (% 41,4) Türkiye Türkçesi ağızlarında çeşitli biçimlerle varlığını sürdürmesi, Türkçenin iki ayrı dönemi arasındaki yüzlerce yıla rağmen dilsel devamlılığın anlam ve biçim temelinde ortaya konması bakımından çok önemlidir. Elde edilen bilgilere göre iki dönem arasındaki sözcük bağlantısı neredeyse yarı yarıyadır.

Ortak söz varlığı içindeki 536 kelimedenden 336’sı (% 62,6) isim, 167’si (% 31,1) fiil ve 33’ü (% 6,1) edattır. Karşılaştırmaya alınan sözcüklerin çok büyük bir kısmının isim olması, eski Türklerle bugünkü Anadolu Türklerinin yaşam şekillerindeki değişimin göstergesi olarak algılanabilir. Konar-göçer yaşam tarzında daha çok fiiller hâkimken, yerleşik kültürde isim ağırlık kazanmış gibi görünmektedir. Bu durum sosyal yapının dile etkisini açıkça göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

NOT: Bengü taşların kısaltmalarının belirlenmesinde Hüseyin Namık Orkun’un *Eski Türk Yazıtları* adlı eseri, 1969’da yayımlanan *Drevnetyurksiy’ Slovar*’ın ön sözünde numaralandırılmış Yenisey yazıtlarıyla ilgili bölüm ve Osman Fikri Sertkaya’nın “Göktürk (Runik) Harfli Yazıtların Envanter, Alfabe ve Bibliyografya Problemleri Üzerine” adlı makalesi göz önünde bulundurulmuştur. Türkiye Türkçesi ağızlarının bölgelere ayrılmasında ise Leyla Karahan’ın *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması* adlı çalışması esas alınmıştır.

KISALTMALAR

Aç.: Açıra Yazıtları

B: Batı Yüzü

BAG: Bütün Ağız Grupları

BGA: Batı Grubu Ağızları

BK: Bilge Kağan Yazıtı

Ç: Çoyr Yazıtı

DGA: Doğu Grubu Ağızları

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

E 2: Uyug Arhan Yazıtı

E 3: Uyug Turan Yazıtı

E5: Barlık I Yazıtı

E6: Barlık II Yazıtı

E7: Barlık III Yazıtı

E8: Barlık IV Yazıtı

E9: Ulu Kem Karasu Yazıtı

E10: Elegest Yazıtı

E11: Begre Yazıtı

E13: Çakul I

E17: Çakul V

E22: Çakul X

E25: Oznaçennaya Yazıtı

E27: Oya Yazıtı

E28: Altın Köl I

E29: Altın Köl II

E30: Uybat I

E34: Uybat V

E36: Tuba II

E37: Tuba III

E38: Ak-Yüs Yazıtı

E40: Taşeba Yazıtı

E41: Kemçik Cırgak Yazıtı

E43: Kızıl Çıraa Yazıtı

E45: Köjeelig-Hovu Yazıtı

E59: Herbis-Baarı Yazıtı

E138: Kara-Yüs Yazıtı

E152: Şançi III Yazıtı

GB: Güneybatı Yüzü

GD: Güneydoğu Yüzü

Gür.: Gürbelcin Uul Yazıtı

HT: Hoytu Tamir Yazıtları

İh. A.: İhe-Aşete Yazıtı

KGA: Kuzeydoğu Grubu Ağızları

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

KÇ: Köl İç Çor Yazıtı

KK: Kemçik Kayabaşı Yazıtı

O: Ongin Yazıtı

Su.: Suci Yazıtı

ŞU: Şine Usu Yazıtı

T: Tonyukuk Yazıtı

Ta.: Talas Yazıtları

Tar.: Taryat Yazıtı

Tes: Tes Yazıtı

UK: Ulu Kem Yazıtı

UKK: Ulu Kulu Kem Yazıtı

KAYNAKÇA

- AÇIKGÖZ H. (1996). “Bilge Kağan Yazıtının Doğu Yüzünün İlk Satırında *iki ediz kerekülüg* mü Yoksa *kidiz kerekülüg* “Keçe Çadırılı” Mı Okunmalı?”, **TDAY Belleten**, s.1-10.
- ADAMOVIÇ Milan (2004). “Otça borça”, (çev.: Erhan Aydın), **Türk Dili**, S.633, s.261-264.
- AKSAN Doğan (1983). “Köktürkçenin Söz Varlığı Üzerine”, **TDAY Belleten**, s.17-21.
- AKSAN Doğan (2000). **En Eski Türkçenin İzlerinde-Orhun ve Yenisey Yazıtları Üzerinde Sözcükbilim, Anlambilim ve Biçembilim İncelemelerinin Aydınlatığı Gerçekler**, İstanbul: Simurg Yayınları.
- AKSOY Ömer Asım (2009). **Bölge Ağızlarında Atasözleri ve Deyimler**, Ankara: TDK Yayınları. Ankara.
- ALYILMAZ Cengiz (2001). “Bilge Tonyukuk Yazıtları Üzerine Birkaç Düzeltme”, **TDAY Belleten**, s.11-18.
- ATA Aysu (2000). “Derleme Sözlüğü’nde Geçen En Eski Türkçe Kelimeler I”, **Türkoloji Dergisi**, C.13, S.1, s.67-97.
- ATA Aysu (2002). “Derleme Sözlüğü’nde Geçen En Eski Türkçe Kelimeler II”, **Türkoloji Dergisi**, C.15, S.1, s.5-17.
- AYDIN Erhan (2007). **Şine Usu Yazıtı**, Çorum: Karam Yayınları.
- AYDIN Erhan (2008). **Türk Runik Kaynakçası**, Çorum: Karam Yayınları.
- AYDIN Erhan (2009). “S.Gerard Clauson’un Etimolojik Sözlüğünde Yenisey Yazıtlarıyla İlgili Veriler”, **Turkish Studies**, Volume 4/4, s.93-118.
- AYDIN Erhan (2011). **Uygur Kağanlığı Yazıtları**, Konya: Kömen Yayınları.
- BARUTÇU-ÖZÖNDER Sema (2006). “Çöyr Yazıtı”, **Modern Türklük Araştırmaları Dergisi**, S.3, s.108-124.
- BERTA Arpad (2010). **Sözlerimi İyi Dinleyin...Türk ve Uygur Runik Yazıtlarının Karşılaştırmalı Yayını**, (çev.: Emine Yılmaz), Ankara: TDK Yayınları.

- BOZ Erdoğan (2002). **Afyon Merkez Ağızı**, Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları.
- BURAN Ahmet, İLHAN Nadir (2008). **Elazığ Yöresi Söz Varlığı**, Ankara: TDK Yayınları.
- CAFEROĞLU Ahmet (1994a), **Anadolu Dialektolojisi Üzerine Malzeme I**, Ankara: TDK Yayınları.
- CAFEROĞLU Ahmet (1994b), **Anadolu Dialektolojisi Üzerine Malzeme II**, Ankara: TDK Yayınları.
- CAFEROĞLU Ahmet (1994c), **Kuzeydoğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar**, Ankara: TDK Yayınları.
- CAFEROĞLU Ahmet (1994d), **Anadolu Ağızlarından Toplamalar**, Ankara: TDK Yayınları.
- CAFEROĞLU Ahmet (1994e), **Sivas ve Tokat İlleri Ağızlarından Toplamalar**, Ankara: TDK Yayınları.
- CAFEROĞLU Ahmet (1995a), **Güneydoğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar**, Ankara: TDK Yayınları.
- CAFEROĞLU Ahmet (1995b), **Anadolu İlleri Ağızlarından Derlemeler**, Ankara: TDK Yayınları.
- CAFEROĞLU Ahmet (1995c), **Doğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar**, Ankara: TDK Yayınları.
- CLAUSON Sir Gerard (1972). **An Etymological Dictionary of Pre-Thirteen Century Turkish**, Oxford: Oxford University Press.
- DEMİR Necati (2001). **Ordu İli ve Yöresi Ağızları**, Ankara: TDK Yayınları.
- ERCİLASUN Ahmet Bican (2005). **Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi**, Ankara: Akçağ Yayınları.
- ERDAL Marcel (1991). **Old Turkic Word Formation: A Functional Approach To The Lexicon, Volume I-II**, Wiesbaden: Otto Harrassowitz.
- ERDAL Marcel (2010). "Ongin Yazıtı", **Orhon Yazıtlarının Bulunuşundan 120 Yıl Sonra Türklük Bilimi ve 21.Yüzyıl Konulu 3.Uluslararası Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu**, s.363-372.
- EREN Hasan (1990). "Sırça Köşkte I", **Türk Dili**, S.457-458, s.1-67.
- EREN Hasan (1993). "Sırça Köşkte III", **Türk Dili**, S.499, s.1-81.
- EREN Hasan (1995). "Sırça Köşkte IV", **Türk Dili**, s.27-62.
- ERGİN Muharrem (2005). **Orhun Abideleri**, İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- GABAIN Annemarie von (2004). **Eski Türkçenin Grameri**, Çev.: Mehmet Akalın, Ankara: TDK Yayınları.
- GEMALMAZ Efrasiyap (1995). **Erzurum İli Ağızları I-II-III**, Ankara: TDK Yayınları.
- GÜLENSOY Tuncer, BURAN Ahmet (1992). **Tunceli Yöresi Ağızlarından Derlemeler**, İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- GÜLENSOY Tuncer (1995). **Türkçe Yer Adları Kılavuzu**, Ankara: TDK Yayınları.

- GÜLENSOY Tuncer, ALKAYA Ercan (2003). **Türkiye Türkçesi Ağızları Bibliyografyası**, Ankara: Akçağ Yayınları.
- GÜLSEVİN Gürer (2002). **Uşak İli Ağızları**, Ankara: TDK Yayınları.
- GÜNŞEN Ahmet (2000). **Kırşehir ve Yöresi Ağızları**, Ankara: TDK Yayınları.
- KALAY Emin (1998). **Edirne İli Ağızları**, Ankara: TDK Yayınları.
- KORKMAZ Zeynep (1994a). **Güney-Batı Anadolu Ağızları**, Ankara: TDK Yayınları.
- KORKMAZ Zeynep (1994b). **Bartın ve Yöresi Ağızları**, Ankara: TDK Yayınları.
- KORMUŞIN Igor (1997). **Tyurkskie Eniseyskie Epitafii, Teksti i İssledovaniya**, Moskva: Rossiskaya Akademiya Nauk.
- MALOV Sergey (1951). **Pamyatniki Drevnyurksoy Pis'mennosti**, Moskva: İzdatel'stvo Akademiy Nauk SSSR.
- MALOV Sergey (1952). **Yeniseyskaya Pis'mennost' Tyurkov, teksti i perevodi**, Moskva-Leningrad.
- MERT Osman (2009). **Ötüken Uygur Dönemi Yazıtlarından Tes, Tariat, Şine Us**, Ankara: Belen Yayınları.
- NADELYAEV V.M, NASILOV D.M, TENİŞEV E.R, ŞÇERBAK A.M. (1969). **Drevnyurkskiy Slovar'**, Leningrad: Akademiya Nauk SSSR.
- OLCAY Selahattin (1995b). **Doğu Trakya Yerli Ağızı**, Ankara: TDK Yayınları.
- ORKUN Hüseyin Namık (1994). **Eski Türk Yazıtları**, Ankara: TDK Yayınları.
- ÖZÇELİK Sadettin (1997). **Urfa Merkez Ağızı**, Ankara: TDK Yayınları.
- ÖZÇELİK Sadettin, BOZ Erdoğan (2001). **Diyarbakır İli Çüngüş ve Çermiş Yöresi Ağızı**, Ankara: TDK Yayınları.
- ÖZTÜRK Jale (2009). **Hatay Ağızı**, Hatay: Karahan Kitabevi.
- RYBATZKI V. (1997). **Die Tonyukuk-Inscript**, Szeged: Studia Uralo-Altaica.
- SAĞIR Mukim (1995). **Erzincan ve Yöresi Ağızları**, Ankara: TDK Yayınları.
- SERTKAYA Osman Fikri, KARCAVBAY Sartkoja (2001). "Hoyto Tamir (Moğolistan)'dan Yeni Yazıtlar (Ön Neşir)", **TDAY Belleten**, s.313-346.
- SERTKAYA Osman Fikri (1995). **Göktürk Tarihinin Meseleleri**, Ankara: TKAE Yayınları.
- SERTKAYA Osman Fikri (1998). "Die Runen-Inscript von Çoyr", **Festschrift für Klaus Röhrborn Anlässlich Seines 60. Geburtstag / 60. Doğum Yılı Dolayısıyla Klaus Röhrborn Armağanı**, s.349-361.
- SERTKAYA Osman Fikri (2008). "Göktürk (Runik) Harfli Yazıtların Envanter, Alfabe ve Bibliyografya Problemleri Üzerine", **Dil Araştırmaları**, S.2, s.349-361.
- TEKİN Talat (1957a). "Köktürk Yazıtlarındaki Deyimler Üzerine I", **Türk Dili**, C: VI, S.67, s.372-374.
- TEKİN Talat (1957b). "Köktürk Yazıtlarındaki Deyimler Üzerine II", **Türk Dili**, C: VI, S.68, s.423-426.
- TEKİN Talat (1995). "Elegest (Körtle Han) Yazıtı", **Türk Dilleri Araştırmaları**: 5, s.19-32.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

- TEKİN Talat (1997a). **Tunyukuk Yazıtı**, Ankara: Simurg Yayınları.
- TEKİN Talat (1997b). “The First *Altınkök* Inscription”, **Turkic Languages** 1/2, s.210-226.
- TEKİN Talat (1998). “The Second Altınkök Inscription”, **Türk Dilleri Araştırmaları**: 8, s.5-14.
- TEKİN Talat (1999). “Hemçik-Çirgaki Yazıtı”, **Türk Dilleri Araştırmaları**: 9, s. 5–15.
- TEKİN Talat (2000). **Orhon Türkçesi Grameri**, Ankara: Sanat Kitabevi.
- TEKİN Talat (2006). **Orhon Yazıtları**, Ankara: TDK Yayınları.
- TEZCAN Semih (1976). “Tonyukuk Yazıtında Birkaç Düzeltme”, **TDAY Belleten**, s.173-181.
- TRYJARSKI Edward (1995). “Asya ve Avrupa’daki Runik Yazıların Anonimliği, Farklılığı ve Yayılımı”, çev.: Emine Gürsoy-Naskali, **TDAY Belleten**, s.43-49, 1995.
- TURGUT Günay (2002). **Rize İli Ağızları**, Ankara: TDK Yayınları.
- Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü I-VI** (2006). Ankara: TDK Yayınları.
- USER Hatice Şirin (2006). “Eski Türkçede Bazı Unvanların Yapısı Üzerine”, **Bilig**, S.39, s.219-238.
- USER Hatice Şirin (2010). **Köktürk ve Ötüken Uygur Kağanlığı Yazıtları Söz Varlığı İncelemesi**, Konya: Kömen Yayınları.
- YILDIRIM Faruk (2006). **Adana ve Osmaniye İlleri Ağızları I-II**, Ankara: TDK Yayınları.
- YILDIZ Osman (2002). **Isparta Merkez Ağzı**, Isparta: Fakülte Kitabevi.